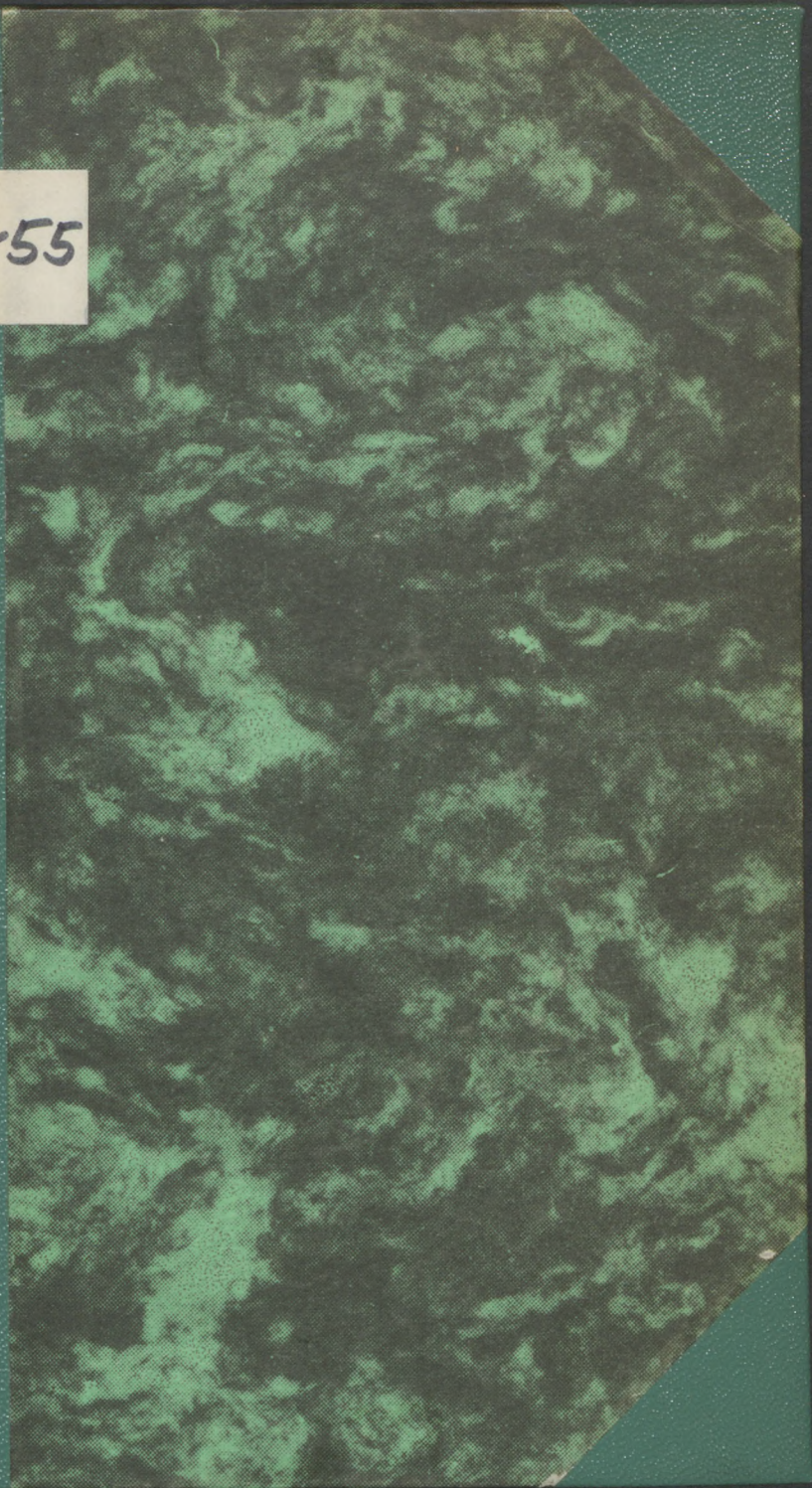
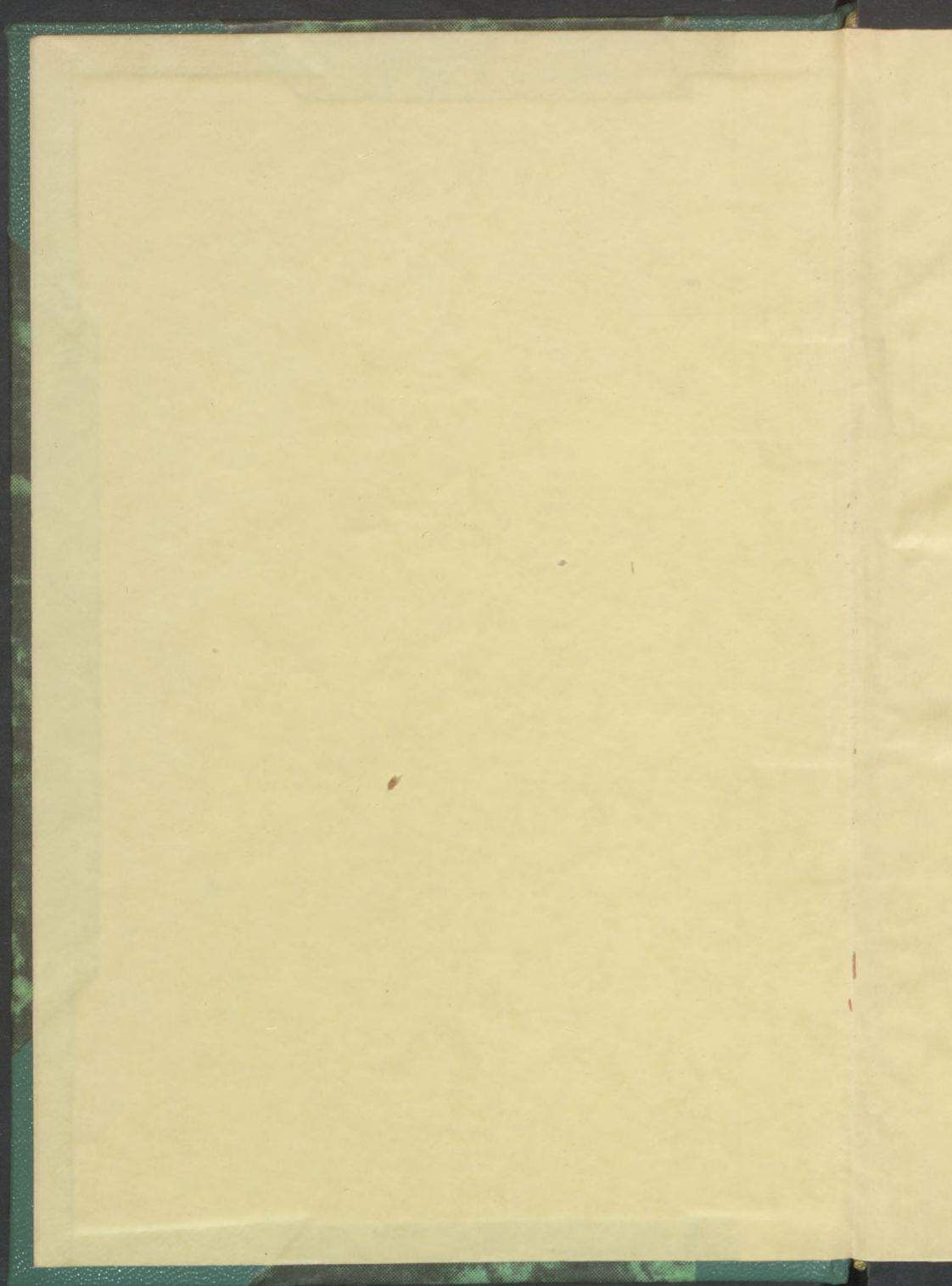
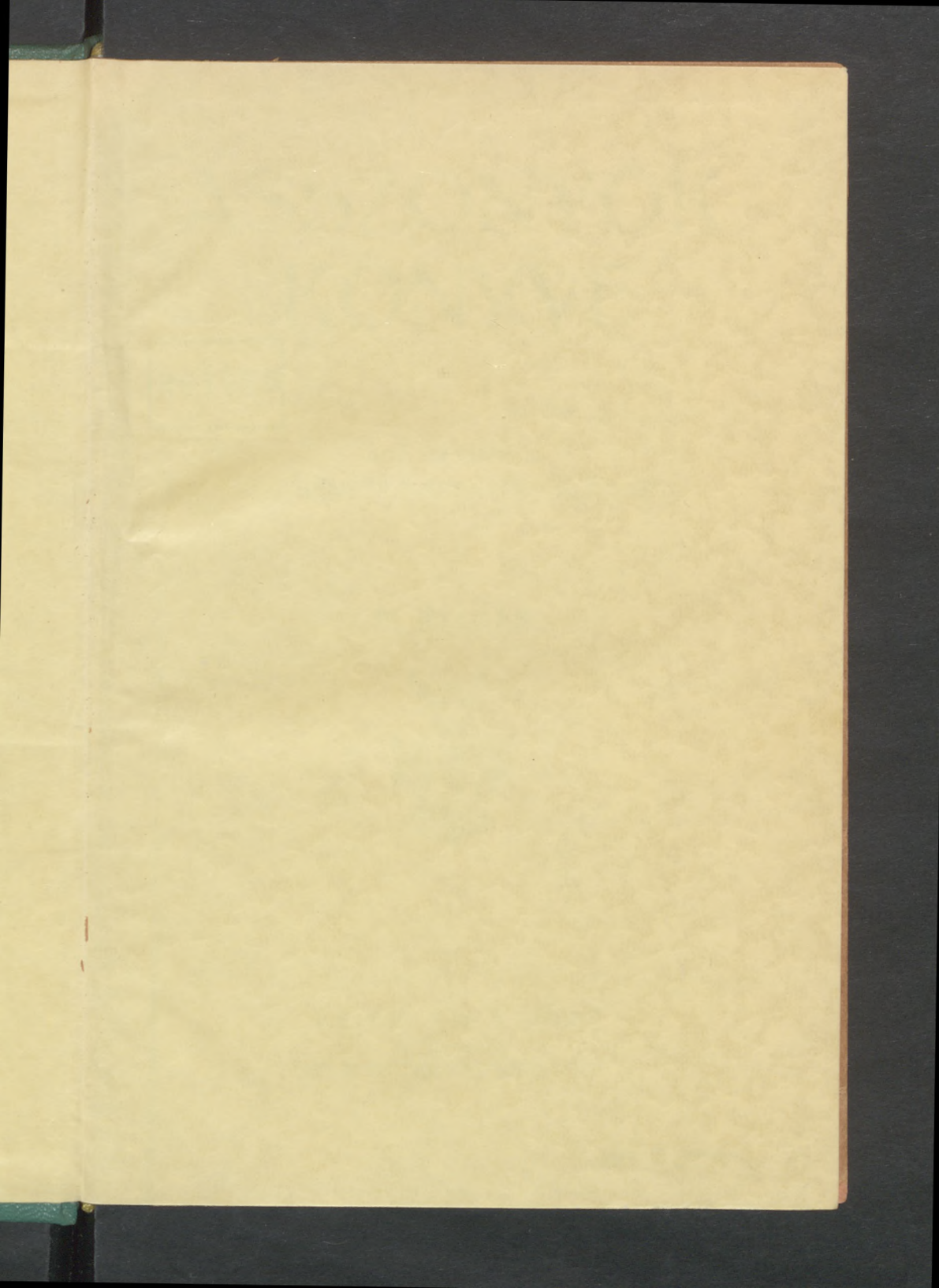

301.755

Δ

801

ASSZONYOK KÖNYVE

801755

IRTA ÉS KIADJA:
LUZSÉNSZKY-SZENTESY ALFONZ

III. KIADÁS

„ASTER“ FOLYÓIRAT
XV. ÉVFOLYAM
BUDAPEST, III., NÁD-UTCA 1. SZ.

Ára 5 korona.

Miknek ne üljünk fel?

Vérgyógyítóintézetek nincsenek ; valamint hogy vérgyógyító orvos-ságok sincsenek. Vannak igenis erősítőszerek, amelyek a vérállományt is erősítik, vannak baktériumölőszerek, melyek a lues stb. baktériumait kipusztítják, vannak antidyskraticus szerek, amelyek a vérben felhalmozódott káros anyagokat kitakarítják, de a vért directe gyógyító szerek nincsenek. Ha egy «vérgyógyító» urat megkérdezzük, hogy mivel gyógyítja a vért, rögtön elhallgat.

Idegerősítő-intézetek szintén nincsenek, minthogy idegerősítő-gyógyszerek sincsenek. Vannak erősítőszerek, amelyek az egész szervezetet erősítik, de külön az idegeket nem lehet megerősíteni semmiféle módon.

Reuma, csuz, köszvény, ischias? Nincs többé ! Nincs bizony, hogyha a kóros lerakodmányokat belső szerekkel teljesen kitakarítani sikerül, de bedörzsölőszerekből egy akót is elhasználhatunk, mégsem fogjuk a bajt gyökeresen kigyógyítani, csupán a fájdalmakat csitítjuk el egy rövid időre.

Szeplők, májfoltok eltüntetésére különféle szereket használnak. Mindezen szerek ugyanazon az elven alapszanak, ugyanis, hogy a szeplők az illető szerek használata által halványabbak legyenek. Az ilyen kezelés helytelen. Ha a szeplőket végleg el akarjuk távolítani, nem elegendő a szeplők elhalványítása, mivel ezek az illető szer elhagyásával ismét előtűnnek. Ezért teljesen el kell őket pusztítani. A szeplők, májfoltok tökéletes eltávolítása csakis az ugynevezett hámlasztó-kenőcsök által történhetik ; minden egyéb «különlegesség» egyszerűen humbug.

Véresre vakarja a testét kinjában némely kaparózó ember. Pedig viszketegséget, sömört, rühöt a leggyorsabban elmulasztja az a 10—12 szer, amit az antisepticumok csoportjában felsorol a gyógyszerertan. Ergo, nincs semmi új találmány, bármelyik gyógyszerész tud ilyet készíteni. Azonban, ha cukorbetegség, vesebetegség, gyomor- és bélzavarok, májbántalmak, aranyerek stb. okozzák a viszketést, akkor bármennyi családi adagot rákenhetünk a bőrre : amíg a belső bajt nem gyógyítjuk, a viszketés is megmarad.

ASSZONYOK KÖNYVE

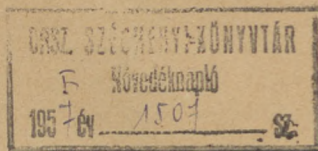
IRTA ÉS KIADJA:
LUZSÉNSZKY-SZENTESY ALFONZ

III. KIADÁS

„ASTER“ FOLYÓIRAT
XV. ÉVFOLYAM
BUDAPEST, III., NÁD-UTCA 1. SZ.

301755

WODIANER F. ÉS FIAI
könyvnyomdai műintézele
Budapest, IV., Sárkányus-u. 3.

csal
az
kell
sége
szer
sáb

óta
kez
sen
pél
der
tév
tar
lép
ban
az

ass
vaj
akl
dat

has
zul
koz
fér

A nő és a férfivilág.

Csak az a nemzet számíthat kulturális jövőre, csak az a nép nézhet gazdasági jólétnek elébe és csak az az ország várhat harc képes nemzedéket, amely kellőképen megbecsüli asszonyait, ápolja a nők egészségét, istápolja társadalmi igényeiket és gondoskodó szeretettel őrködik a fölött, hogy az élet minden fázisában a női méltósághoz illően élhessenek.

A hazugságok korszakát éljük. Még pedig jó régóta. Hogy a nő nem a gyöngébb : erről kár lenne értekezést írni. De hogy ugyanannyi, sőt sokszor tetemesen több terhet rónak a nőre : erre uton-útfélen lelünk példákat. Hogy az asszony ingatag : ezt minden siher kerepeli ; de hogy azt az asszonyt meg kell ingatni, tévesztetni : ez megint a modern férfi »erényei« közé tartozik. Ha az ember egy lovagnak a tyukszemére lép, könnyen pisztoly csöve elé állíthatják ; ha azonban hazug ígéretekkel egy leányt dönt székenbe : ezt az ügyesség bizonyítékának ismerik.

És bátran föltehetjük a kérdést : hogy, ha egy asszony ilyen silány jellemeket talál a férfivilágban, vajjon honnan vegyen magának gyöngé asszony létére akkora erkölcsi erőt, hogy a mézes csábítások szakadatlan ostromának mindvégig ellenállhasson?

Ne tessék félreérteni : mi nem állunk a »hasonlót hasonlóval« elv alapján. Elismerjük, sőt hangsúlyozzuk is, hogy amint minden tekintetben, úgy a szorakozások és élvezetek tekintetében is egyenlő joga van férfinak és nőnek, mert a nőnek is ép olyan lelke van,

ergo kielégítendő lelki igényei is vannak : azonban ha a bűnös élvezetekből akarja — akár bosszúból vagy visszafizetesképen — kárpótolni magát, akkor sokkal nagyobb bünt követ el, mint a férfi ; mert az a házasságtörő férj csak önmagát szennyezi be a rut bűnnel, míg a félrelépő nő tettének oly maradandó következményei lehetnek, amelyek a legszentebb intézménynek, a házasságnak épületét ingatják meg.

Talán sokan megmosolyogják ezt az ítéletet, de azt viszont megint nem lehet helyénvalónak mondani, hogy egy családban az apa egyik gyermekéről se tudja biztosan, hogy az ő természetes gyermeke-e, vagy azon urak egyikéé, akik önnagyságát anno dazumal körülrajongták. Nincs az a lax rendszer, amely ezt a családi összevisszaságot szentesíteni merné.

Amint azonban az evangélium mondja, hogy, aki bűn nélkül van, az vessen reá először követ : a kellő megítélésnél, illetőleg a botlás mérlegelésénél mindig méltányolni kell annak a deliquens asszonynak körülményeit.

Nem akarom én a szerecsent fehérre mosni. Csak azt az egy nagy lélektani igazságot szeretném mindenkinek a szívébe vésni, mert igen sokan elfelejtik: hogy tudniillik egy elhagyatott, vigasztalan, töprengő, talán már önmagával is meghasonlott, agyongyötört, elkeseredett lelket nagyon, de nagyon könnyű bűnre vinni. Ehhez igazán nem kell sok.

És ezt a keveset meg a mi léha, silányjellemű férfiaink kitünően értik !

Abban sincsen túlzás, ha kimondjuk, hogy asszonyaink legnagyobb része ilyen elhagyott, desolált állapotban él, vagy jobban mondva, tengődik.

Csalódás a nőnek élete a menyasszonyi koszortól a halotti szemfödőig. Azok a szép ábrándok, amelyek az első leányálmok tündérvilágában megszületnek, egy-kettőre torzképekké változnak a goromba valóság kérlelhetetlen csontkeze alatt. A sokszor álmodott mesebeli herceg helyett elébe tántorog egy szélléblélt prózai alak, akiben minden egyéb van

(ha ugyan van), csak azokból az eszményi tulajdonokból nem lehet rajta még erőszakkal sem fölfedezni egy szemernyit. S ahelyett, hogy a szép leánynak »álmaihoz ringató dalt égi hárfák zengenének« — megindul az üzleti, mondhatnánk : vásártéri mérlegelése a nagy hajzával megkerített vőlegényalak cselekvő és szenvedő állapotának. Mert ez a fő. A többi mind mellékes. Hogy nem szép? Ejnye, hiszen minden férfi szép, ha egy fokkal csunyább is az ördögnél! Hogy nem tetszik a leánynak? Hiszen majd megszokja, lesz rá elég ideje! Nincs benne semmi szeretni való vonás? Bizony, a többi lány térdenállva adna hálát, ha ilyet kaphatna. Ugy is pukkadnak az irigységtől, mióta ezt a »nagy szerencsét« megtudták.

És ez a »szerencse« öli meg a női lelket, ez irtja ki a női szívből a magasztos ideálok utáni vágyat örökre. Mert a »gondos« szülők előtt a leány csak árucikk, amelyet kutya nehéz valakinek a nyakába sózni, mivel a kereslet enormis gyér, a vállalkozókedvű eszkimók egyre fogynak. Ergo csak arra lehet nézni, hogy nagyon rossz ne legyen a vő (aki ma már nem is »vő«, vagyis vevő, mert hiszen még neki fizetnek), de azt kívánni, hogy nagyon jó legyen : ez örült merészség lenne.

Igy van ez, kérem. Ameddig a család és társadalom nem képes nevelni szilárdjellemű férfiakat, akikből példás apák lesznek, ameddig az ifjuság minden hibáját, léhaságát elnézzük, dédelgetjük, megrögződni hagyjuk : addig sertések elé dobjuk a drágagyöngyöt, midőn egy szelidlelkületű leányt a házasság igájába hajtunk.

És minthogy »amilyen mértékkel mérték, visszaméretik nektek« : a nőcsábító férfiaknak feleségei is rendesen kikapósak, mert »ha te úgy, én is úgy« — és az a házasságon kívüli élvezés addig megy »körbe, körbe, karikába«, hogy végtére egész természetesnek találja mindenki, hogy minden asszony szeretőt tart, mert hát hiszen a férfiak sem különbek s nem is érdemelnek különbet.

Aztán meg nagyon sok asszony vélekedik úgy, hogy, ha ő hébe-hóba idegen férfiakkal pásztorórás is, a férjének a mellett még jut is, marad is, ergo nem rövidül meg. Mondanunk sem kell, hogy ez az elmélet sem valamely »beszegelt« női fejben született meg, hanem a teremtés egyik koronája szuggerálta olyan asszonynak, akit ezzel a morálfilozófiával vett le a lábáról. Érdekes, hogy az ilyen uriemberek képesek megvadulni, ha az ő feleségük félrelép, ők maguk meg jobb ügyhöz méltó ékesszólással bizonyítgatják legjobb barátaik feleségei előtt, hogy ez a természet rendje!

Az igaz, hogy aki csal, legjobban megérdemli, hogy megcsalják; de hát miért muszáj éppen mindenkinek csalni? Gondolkozzunk csak egy kicsit: vajjon nem lehetne-e úgy, mint hajdanában tették, család nélkül leélni a házaseletet?

Ha bölcsészettani szempontból, ex natura rei, bíráljuk a kérdést, akkor a válasz föltétlenül igenlő, mert hiszen az ember *egy* asszonyhoz és nem polygamiára van teremtve. Erről tehát kár vitatkozni; annál is inkább, mert az ellen Péter, Pál, Ferenc és János is tiltakoznának, hogy valaki az ő feleségeikkel próbaházasságot kövessen el, ha mindjárt ellenszolgáltatás fejében a saját feleségét nekik közprédára engedné is.

Hát akkor miért csalják meg a házastársak egymást? Egyszerűen azért, mert a házastársukkal nincsenek megelégedve. Az inger dolgozik, lázong, követel bennük, olyan erkölcsi erőt pedig, amely ezt elhallgattatná, nem hoztak hazulról, mert a kedves szüleiknél sem volt: ergo ezt az ösztönt akárkivel is, de ki kell elégíteni, mert ezt elcsitítani nem lehet.

No tessék: itt van a kor képe. Természetesen egészen másképen fest ez a dolog olyan asszonyoknál, akik lelkük mélyéből vallásosak és erkölcsösek, tehát önérzettel állíthatják, hogy ők soha nem tettek olyat, amit nyilvánosan el nem mernének mondani. (Azonban statistice is állíthatjuk, hogy azok a hölgyek, akik sokat üldögélnek a templomban, sok imádságot le-

hadarnak és minden vallási összejövetelen szerepelnek, nem mind vallásosak és erkölcsösek.)

Maradjunk azonban csak az átlagnál, beszéljünk csak a leggyakoribb, a rendes esélyekről és vizsgáljuk ezeknek az okait.

*

Azt hiszem, nagyon is fején találtam a szeget, amikor úgy ítélek, hogy a szerencsétlen házasságok oka bizonyos eltolódásokban keresendő.

Értsük meg a status quaestionist! *Minden leány vagy asszony életében egyszer szemben találja magát azzal a férfival, akivel boldog tudott volna lenni!* Azonban hát ő nő, akinek csak passzív választói jogot ad az erkölcsös társadalom. (Az egyetlen aktív joga abból áll, hogy a vőlegénye adósságait kifizetheti.) Most már mi következik? Hát egyszerűen megbámulja az »ideál« azt a szegény vágyódó nőt s aztán odébb áll, mint a róka, mikor savanyu volt neki a szőlő. A nő pedig egyetlen sóhaj, aztán tovább vár, esetleg meg is őrzi lelkében egy darabig annak az eszményi férfiúnak a képét, aztán elszomorodik, elkeseredik, elfásul és férjhez megy a legelső tökfilkóhoz, hogy ne mondják a kedves barátnői, hogy nem kellett senkinek...

Mondják csak, tisztelt hölgyeim, nem így szokott ez történni? Fájdalom, majdnem mindig így van. Éppen ezért, ha már képviselőválasztói jogot nem adnak a nőknek, legalább ezt a választást adná meg nekik a társadalom. Mert, valamint ha a nőknek szavazati joguk lenne, akkor nem az alkohol döntené el a mandátumok sorsát, épügy, ha a nők választhatnák férjeiket, kevesebb lenne a balul sikerült házasságok száma.

Ha a háborus esztendők duplán számítanak, akkor nem lehet csodálni, ha némelyik nő hamar megöregszik, mert a nő élete csupa küzdelem, a serdülő kortól az utolsó ősz hajszálig. Először azért kell neki küzdeni, harcolni, hogy valakivel megkedveltesse, elvesse magát, azután meg annak a valakinek temérdek sze-

szélyét kell lenyelnie, ameddig csak győzi, mert ma-napság csak szélségek vannak, a jellemek a régiség-tárakba kerültek.

Mikor azután egy házasság fölbomlik, ami nem tartozik a ritkaságok közé, az ismerősök csakhamar letárgyalják az esetet, azzal a bölcs ítélettel, hogy nem voltak egymáshoz valók, nagyon elűtő volt a természetük. De hát hogyan? Ugy, hogy a legtöbb dologban eltérő nézetük volt. Ejnye, ejnye, hát disztíngváljunk csak egy kicsit, kérem. Hogy lényegtelen dologban eltérő nézeteket vallottak, másféle izlésük volt, az csak nem ok egy olyan nagykihatású szakításra, amit rendszeren elkeseredett küzdelmek és viaskodások szoktak megelőzni. Vagy tán főbenjáró dolgokban nem értettek egyet? Akkor meg nagy bünt követtek el az Igazság ellen. Nagy betüvel írom, mert az Igazság csak egy lehet. Két, homlokegyenest ellentmondó dolog nem lehet egyaránt jó, egyformán szép, mert akkor az egész ethika a bolondok házába való lenne. Igenis, kell lennie egy bizonyos tengelynek, amelybe minden nézetet bele kell kapcsolni, amely körül kell minden véleménynek forognia, minden izlésnek kikristályosodnia s amely tengelytől ha valamely nézet vagy vélemény eltávolodik, akkor ipso facto a helyesség és elfogadhatóság kritériumától fosztja meg önmagát. Tetszik tudni, hogy hívják ezt a tengelyt? *Erkölc*s. Tessék ezt kidobni s rögtön az egymás üstökébe kapaszkodó bizarr nézetek chaosa lesz az eredmény. Vagy talán nem? Tud valaki az erkölcs helyébe más szabályt állítani, mint az önkényt? És ahol az önkény jut uralomra, lehet ottan szó egyetértésről? Vajjon nem azt fogja-e mindegyik fél mondani, hogy, ami neked szabad, az nekem is szabad, mert te nekem nem parancsolsz, a te nézetedre én fütyölök és ha nem engedsz a tetszésem szerint cselekedni, hát ököltre megyek veled!

Ime, ha kidöntjük ezt a tengelyt, nem lesz többé hová bekapcsolni mindazon tényezőket, amelyeknek harmónikus együttműködése legalább is elviselhetővé teszi a társas együttélést.

A nőnek sorsa a férfi.

A legtöbb bajt, szerencsétlenséget, boldogtalanságot, büntényt, tönkremenést, utódok elzüllését : ezt mind, mind az elhibázott házasságok okozzák. Ha egy anya elfogult, egyoldalú, korlátolt, az már is előre megássa leányainak sirját, mert a rossz házasság is egy temető, azzal a különbséggel, hogy az igazi temetőben a halottak pihennek, emebben pedig azok az élő halottak szakadatlanul szenvednek. Jól tudom, hogy erre sok anya azzal felel, hogy a férfiak mind léhák, nincs miben válogatnunk, sőt örülnünk kell, ha nem éppen az aljából kapunk ki egyet. Hát ebben ninesen sok tulzás ; de az is bizonyos, hogy ezen az állapoton segíteni kell. Azonban hogy? Maguktól a férfiaktól várjuk, hogy lelkileg megfinomodnak? No, ez ugyan egy kissé soká fog bekövetkezni. A világháboru ugyan sok jellemet átolvasztott, de azért igen szép kontingens maradt, amelyből — soha sem leszen szalonna. Már most, ha hozzávesszük, hogy a női világban is van ilyen léha kontingens : akkor igazán nem kell az ördögnek busulnia, hogy kivesz a gonoszság a világból.

Ne beszéljenek nekem holmi Krafft-Ebing-féle hyperaesthesiákról! Tagadhatatlan, hogy vannak perverzítások, de nem szabad ezeket a szorványos jelenségeket általánosítani, csupán azért, mert egyes inyenceknek igen érdekesek, Istenkáromlás számba megy az az állítás, hogy sem a férfi, sem a nő nem képes végiglen egy élettárs mellett megmaradni, mert az emberi természet változatos élvezeteket követel. Először is nem áll az, hogy az embernek folyton csak a nemi élvezeteken kell jártatnia az eszét, s hogy az egész életünk nem lenne egyéb, mint ennek a fővágynak a kiszolgálása, kielégítése. Másodszor az sem áll, hogy az ember természeténél fogva képtelen egy ugyanazon élettárs-hoz hű maradni, mert hiszen erre látunk elég példát nemcsak apáink korából, hanem jelenleg is több erkölcsös népfajnál. Megengedem, hogy pl. a francia, angol rendre csereberéli az asszonyt, de ennek az életmódnak romboló és nem megnyugtató hatását fényesen kimu-

tatva látjuk azoknak nemcsak családi életében, hanem nemzeti erejük gyarlóságában is. Közveszélyes örült tehát, aki azt a szellemet akarja nálunk is fölvirágoztatni.

Akármennyire hirdetik is tehát férfaink azt, hogy minden asszony megkapható : az erkölcsi, társadalmi, kulturális rend mégis csak azt követeli, hogy az ember monogamicus életet folytasson s mindaz, amit ez ellen elkövet, súlyos bünt képez. Ezt az egy kardinális törvényt mindenkinek minden körülmények között meg kell tartania és meg kell házastársával tartatnia, azonban kötelessége oda is törekedni, hogy házastársának könnyűvé, elviselhetővé, sőt kellemessé és kíváncsossá tegye ezt a lekötöttséget, hogy ez az iga édes, ez a teher könnyű legyen s ne pokol, hanem paradicsom legyen a családi tűzhely körül. Mert, valamint a korcs-mában duhajabb módra lehet mulatni, mint odahaza, de aztán az ilyen tivornyázás idővel a tönk szélére juttatja a mulatozókat : ép úgy a Vénus berkeiben való cserkészés is egy ideig kellemesen izgatja az idegeket, de időnek előtte utálatos sybaritát formál az emberből.

Minden leány, ha még olyan szegény is, *nagy kincset ad át vőlegényének, mikor leányiságának egész szüzi varázsát neki ajándékozva, hogy gyönyörködjék benne s teljék be azzal az élvezettel, amelynél andalítóbb nem adatott a földieknek.* Ha azonban méltatlanra bizta ezt a legnagyobb kincsét : akkor egész életére eljátszotta a kártyáját és csak a halál csontkeze adhatja vissza neki. »Az angyalisztia nő, midőn először lép a menyegzős szobába, hasonlóan a világfölfedező Columbushoz, ismeretlen tengerre kel. Nagyon sokszor halljuk, hogy a nő egy csukott könyv, mely csak akkor nyílik föl, ha már elvettük ; de az is igaz, hogy a legtöbb férfi csak addig tud udvarolni, míg az oltártól el nem hozza a nőt, aztán rögtön átváltozik férjjé, akinek csak szokásai, igényei, gyarlóságai, szórakozásai és szeszélyei vannak. És mégis hány leány fürdik örömmel azokban a hazugságokban, amiket udvarlóik a fülükbe sutto-

nak! És nem becsülik semmire azokat a komoly, egyszerű, őszinte férfiakat, akik udvarolni, bókákat mondani nem, de állandóan, változatlanul és mélyen szeretni tudnak!

Hatalmas Isten! Micsoda izléseket talál az ember a mai nőknél! Igazán, ha aszerint osztályoznánk a nőket, amilyen értékű férfiakat kedvelnek, nagyon sok ünnepelt hölgy kerülne legalulra. Hány leányt ismerem, akikért igazán érdemes, törekvő férfiak rajongtak és ezeket mind elhessegették maguktól s odanyújtották bársonykacsójukat egy ostoba fráternek, mintha azt akarták volna mondani: Ezt tartom magamhoz legméltóbbnak!

O tempora, o mores! Óh izlések, óh nézetek! Valóban nem lehet némelyik nőt sajnálni, mert fejje ment neki a szerencsétlenségnek. Nincs mit szánozkodni az olyanokon, akik rá sem néznek egy komoly, tartalmas emberre, hanem a léha, ostoba tökfilkókat kedvezésekkel halmozzák el. Az ilyen tragikómikus figurák csak elrettentő példának jók annak az igazságnak bizonyítására, hogy a kevély megszégyenül, mert, míg magukat mindenkinél magasabb lénynek tartják, addig absolute nem tudnák okadatolni, hogy a karjukra fűzött tökfilkóban ugyan micsoda kiváló szeretetreméltó tulajdonságot fedeztek föl. Azért az ilyenek nagyon is megérdemlik a legkeserűbb csalódásokat.

És ez az eset nem tartozik a ritkaságok közé. Számtalanszor látjuk, hogy két nagyon is elűtő természetű egyén kapaszkodik egymásba és nem kell ahhoz nagy jóstehetség, hogy az ilyen házasságnak töviseit előre megrajzoljuk. Nem való az óriás a törpéhez, koldus a dúsgazdaghoz, oktondi a tudóshoz, remete a lumphoz, kiaszott a virulóhoz, pazar a takarékoshoz. A házasság nagy probléma, amelyet csak úgy lehet megoldani, ha a kettő akarata egygyé forr, különben kész a háború. Azt vizsgálj meg tehát, még pedig jókor, idejében, előre, behatóan, többször, hogy képes vagy-e jövőbelidnek akarátát a jóra *tartósan* meg-

hajlítani? Ha nem: akkor menten adj tul rajta és ne sajnáld, mert nem a szerencsédet, hanem a balsorsot dobtad ki!

Mostanság azonban már nem »zajlik a leány szive, ha a legény megkéri«, — mint egy százéves nóta zengi, hanem csak az iránt érdeklődik, hogy nyugdijképes-e a vőlegény, mert vig özvegygyé lenni: ez a modern leányálmok Csimborasszója. »Mit látunk a világban? A részvények részvényekkel, földek szőlőkkel, cimek pénzzel kelnek házasságra. Arcok arcot vesznek el, udvariasság udvariasságot. A férfiak gyávák s inkább képmutatókká lesznek, hogysen olyan módokról és utakról gondoskodnának, amelyek az ilyenmü vásártól megszabadítanák őket. Mindenről teljes nyugtalansággal gondoskodnak, csak azt nem tudakolják, hogy vajjon szerettetnek-e? Meg sem gondolják, hogy egy nőt, aki őket meg fogja utálni, tesznek szerencsétlenné és azt tartják fenn a maguk számára, hogy ezen megvetésben majd máshol kereshessenek vigaszt... Ki törődik az erénnyel? Ki becsüli meg ezt és ki ad neki elsőbbséget? Fájdalom, milyen sokan még félnek is tőle!« (Marschal: »Légy férfiu!«)

*

A házasság a szerelem sirja. Melyikünk nem halotta volna még ezt a keserü axiómát?! És melyikünk nem látott már olyan házasságot, amelyről az egész világ »tudta«, hogy szerelmi házasság és mégis engesztelhetetlen gyűlöletbe fult bele! Mi lesz tehát a szerelemből a házasságban? Vagy mi a szerelem, ha még ezt sem lehet nyugodt lélekkel annak nevezni? »Egy játszi kény, mely a párt vonzogatja s célnál is kételkedő homályba dől?« De valójában a nőknek kilencven százaléka hamis, utánzat. Messziről csillog, ragyog, értékesnek látszik, vágyunk utánuk, minden bolondot képesek volnánk megtenni, csak hogy birjuk és ha a mienk lesz, akkor látjuk, hogy a vélt drágaság helyett csak törékeny, közönséges, szépen csiszolt üveget kaptunk.

Milyen szerelemnek sirja tehát a házasság? Az igaznak-e, mely »a siron tul is él és lángol, olthatatlan«? Nem. Hanem igenis annak az erőszakolt képzelődésnek, amely csupán keret, tartalom nélkül, amit csupán *hiúságból* szerelemnek hazudnak s amelynek nincsen semmi lelki vonatkozása, hanem csupán a külső formáknak érzékies megkívánásából áhításából áll.

Igenis, kérem, itt a dolog nyitja. Bizonyítom ezt a tételt annak a temérdek szép asszonynak esetével, akiket nagyon is rövid élvezés után faképnél hagyott, vagy megcsalt a férjük, noha eleintén imádták, csókolta, rajongással szerette, triviálisan szólva: nyaltafalta tüneményes szépségü feleségét. Hová lett itt a szerelem? Sehová, mert nem is volt soha. Itten csak érzéki vágyak lángoltak, noha erősen, de a lelkek nem vettek részt ebben a tűzben soha. Az érzéki vágyak pedig megkapták kielégítésüket és leohadtak a megúnás posványába. Mert »ez a különbség szokott lenni a test és a lélek gyönyörei között, hogy a testi élvezetek, amíg nem bírjuk őket erős vágyat gyujtanak föl bennünk maguk iránt, midőn pedig mohón habzsoljuk őket, a velük való betelés undorra változik; míg a lelki gyönyörök akkor okoznak unalmat, ha hiányoznak, ha pedig megvannak, az élvezőt még nagyobb vágygyal s annál nagyobb éhséggel töltik el, minél többet élvez valaki belőlük«. Tetszik ezt érteni, kérem? Ez, applikálva, úgy hangzik, hogy az igazi, vagyis lelki szerelem abban különbözik az utszéli, pénzért mért szerelemtől, hogy az nem ismer elmulást, sőt napról-napra erősebb, szilárdabb lesz. Az érzéki szerelemből kötött házasságnál a szerencsétlen nő csak két boldog napot ismer: a házasság és a temetés napját. A lelki szerelemnél pedig a házaspárról el lehet mondani azt, amit a Szentírás Jákobról és Ráchelről mond: »Az évek úgy tűnnek föl neki, mint csekély számú napok szeretetének nagyságánál, melylyel iránta viseltetett.« (Mózes I. könyve, 2., 9. fejezet.)

Tisztelt hölgyeim, ne vegyék daraboskodásnak, hogy elmondom ezt a nagy igazságot, hogy tudniillik

a legszebb nő is kifacsart citrommá lesz, ha a férfi néhányszor már birta. Ez az egyszerű és egyetlen oka annak, hogy a legszebb asszonyt is rövidesen letárgyalják a férfiak ; mert a külső szépség élvezése maradandó köteléket, vonzalmat teremteni nem képes. »Mi marad azután, amit szerethetnél? Első örömet csömör követendi s az esküddel erősített örökkévalóság lassankint eltűnik ; mivelhogy *az örökkévalóság nem sajátja annak az anyagnak, amelylyel házasságra léptél.*» (Marchal : U. o.)

Aki tehát csak az anyagot, a testieket, az érzékieket keresi és becsüli : az ne számitsen szellemi javakra, lelki boldogságra, örökkévaló szerelemre.

A boldogság analízise.

Különböző problémákat dob elénkbe az élet. Boldog mindenki szeretne lenni, mert a boldogság vágya leküzdhetetlen ösztöne lelkünknek, hogy úgy mondjam, a földi léttel összeforrott szükségyszerűség. Azonban a boldogságnak az a sajátja, hogy saját énünkön kívül még valaki más is kívántatik hozzá. Ami a virágnak a napsugár, a madárnak a viruló természet, a méhnek a méz, a földnek a jótékony eső : az a léleknek a szeretés. Aki nem szeret s akit nem szeretnek, az nem él tulajdonképpen, tehát nem is mondhatja magát boldognak ; mert a lélek élete a szeretés, mint a szívnek a dobogás, a tüdőnek a lélekzés. Ez tehát a problémák problémája, hogy tudniillik az életnek mérhetetlen forgatagában lelkünknek képését valahol idejekorán megtaláljuk.

Azt mondtam : idejekorán, mert az élet iskolájában nincs osztályismétlés : aki a boldogulás tanából egyszer megbukott, azt sohasem képes visszahozni az elmúlt éveket, az elszállott édes ábrándokat, az üdeség varázsát. A szép arc elfonnyad, a vakon bízó

lélek megkeseredik, a rajongó szív bizalmatlan lesz, s az egyszer csalódott szerelmes már nem lesz többé lánggal égő, nem-gondolkozó, minden küzdelemre kész rajongóvá.

Futva siet az idő, s mi a boldog álmok egykor virágzó, de már hervadásnak induló ligetében egyedül maradván merengünk az első ábrándok szép emlékein, melyek úgy elröppentek, mint a futó csillag és sóhajtván látjuk be, hogy olyan rövid a boldogság, mint a szivárvány játéka, mint a sarkcsillag fénye, mint a lepke szerelme...

»Kis hang a szerelem: ha kiejted, milliomozva zengedez élted vig hajnali álma körül« — mondja Kisfaludynk. »A tiszta szerelem bájoló körében a mennyei láng a mellben fentebb lobog.« — »Mosolyogva tűn fel kedves ideálja, s érzelmi lágy körében szentesül; szelid néztén az ég nyíltát csodálja, s édes titkának jegyzi frigyeseit; tisztább tetőkre nyúl a rózsapálya, s ezer vidám alakkal népesül, s imádtan a hivat, kiért hevüle, kiesb virányokon lebdes körüle.« — »A bimbó fejledez s reményvirága egy új élet meleg karjába dül, a zsenge kornak tiszta boldogsága szép álmok özönébe szenderül; szorult mellünknek ébredő világa fellángol, új világokat kerül... nem földi kéjeket nyújt minden óra, s egy bájalakra fűzi álmait és Pharusként a vándor éjjelében szeliden fénylik hullámozó mélyében.«

Ah, mily szép is a szerelem ébredése! Nincs az a hajnalhasadás, amelynek fönsége, nincs az az virágos őserdő, amelynek színpompája hozzáfogható lenne!

És mégis, legtöbbször mi lesz belőle? Keserves csalódás, fájdalmas kiábrándulás. Miért? Mert arról kellett meggyőződünk, hogy, akit isteninek tartottunk, az nyomorult, silány lélek, akiért rajongtunk s tán még az életünket is odadoztuk volna: abban legnagyobb erőlködéssel sem vagyunk képesek egy nemesebb vonást fölfedezni.

Ime, ez a boldogság analízise: vizsgálj meg, elemezd apróra a te saját lelkednek tulajdonságait, azután ugyanígy elemezd azt a másik lelket is, akihez az életedet holtodik és holtáig odaláncolni akard: ha abban megtalálod a tiednek mását, a boldogság kulcsa a kezében van. Máskülönben az egész életed csak surlódás lesz, a saját egyéniséged koptatása, folytonos megalkuvás egy bizonyos kevésbé rosszal, összeszokás egy undorral, amint a szőlősgazda összeszokik a filloxerával.

És ez így lesz mindaddig, amíg az anyák nem kezdik korrektségre nevelni fiaikat. Mert hazudnak a férfiak az egész vonalon. Ámde hazudni csak annak kell, aki silány árut jó pénzért akar eladni. Silány pedig mindaz a férfi, aki nem korrekt. Manapság pedig a korrektséget csak az unynevezett lovagiasság szabályai szerint határozzák meg. Lehet valaki lump, kártyás, pazarló, durva és hanyag a családjához, erkölcstelen szoknyavadász, leányok csábítója és házasságtörő férj: azért még mindig párbajképes marad, mert a feleség iránt a férj nem tartozik korrekt lenni, mert ezt az inkorrektséget a mi társadalmi morálunk nem üldözi s mert ezeket a bűnöket a válópereknel is vajmi nehéz bizonyítani. Mindig a fejétől büdös a hal; ha a család feje nem neveli mindenki iránti korrektségre a fiait, akkor az a fiu csak ott lesz korrekt, ahol a bőrét kell féltetni, azonban minden lelkiismeretfurdalás nélkül fogja megcsalni a hitese feleségét, mert ezt a bűnt nálunk sem büntetik, sőt a romlott tömeg ügyességnek is mondja!

»Ha te úgy, én is úgy« — mondja aztán az elhanyagolt asszony. Mert a legtöbb asszonyt az elhanyagoltatás, a kielégítetlenség viszi a lejtőre. Az a férj, akinek — pardon e találó kifejezésért — büdös a családi kör, ne várjon rabszolgai hűséget a nejétől. Mert a mai leányokat amúgy is inkább léhaságra, mint mártírságra nevelik az egészségtelen gondolkodásu mamák.

A házasságtörést, korunknak ezt a közkedvelt

bűnét, ezer és ezer formában látjuk feldolgozva regényekben és tárcákban. Pedig voltaképpen mindig ugyanaz a nóta ismétlődik: a leány férjhezmegy és huszéves korában már remetemagányra van kárhoztatva. Az ura csatangol, mulat valamerre, egy szóval mindenütt van, csak otthon nincs, csak az ő egyetlen kincsével nem foglalkozik, mert már legénykorában úgy szokta meg ezt az időbeosztást, hogy egy szerelemnek csak egy hosszú esztendeig szabad tartania, aztán új kalendárium kell, friss női szívvvel. A hűség és rabság nála egy fogalom, már pedig irva vagyon, hogy rabok tovább nem leszünk.

A menyecske aztán azzal az axiómával vigasztalja magát, hogy hiszen a férfiak mind ilyenek. A barátnői is mind erre a sorsra jutottak. No most aztán jön az udvarló. Ez ugyanazokat hazudja neki, amit a férje elszavalt vőlegénykorában: hogy csak őt imádja, ő a csillagja, virágja, éltető napja, dalosmadara és társai, hogy ő neki mindig pont ilyen hölgy volt az eszményképe, hogy képes lenne érte bármekkora áldozatra. (Könnyen állíthatja, hisz ugyse kell bebizonyítani.) Az asszonyka egy darabig haboz, — ez olyan jól áll neki, — erkölcsöt, hűséget, lemondást és hasonló elcsépeelt dolgokat emleget, amiket maga se hisz már, azután elgondolja, hogy ezzel a viszonytal végtére is csak a divatnak tesz eleget, meg a barátnéi bájos orra alá tör egy kis borsot, de voltaképpen nem sokat kockáztat meg, mert a flirt nem olyan végzetes dolog, mint — a házasság. Az udvarló meg nagyot röhög a markába, hogy egy kis hazugsággal sikerült egy szép asszonyt levenni a lábáról. Azután élvezi a költségmentes szerelmet, mindaddig, amíg csak meg nem unja. Mert a férfiak szerint a nő csak erre való. Hazudunk neki, amíg nekünk tetszik, aztán eldobjuk a kifacsart citromot. Hiszen van még más száz, aki majd csak fölveszi.

Hej, de szeretném megkérdeni az ilyen elhagyott asszonyokat, hogy az az egypár »édes« óra megérte-e azt a sok keserűséget, ami utána megma-

radt! Be szomoru statisztika kerülne ki ezekből a vallomásokból! Mert »az érzékiség vágyai a kóborlásra ösztönöznek, ámde, mikor elmulik az óra, mit mást viszel haza, mint a lelkiismeret terhét és a szívnek sokfelé való szakadását? Mert ugyanabból a dologból, amelyekből gyönyöröket meritesz, kapod meg a büntető fájdalmat is. Gyakran szidják a világot, hogy hiu és csalfa, de még sem hagyják el könnyen, mert a test kívánságai szerfölött uralkodnak rajtnk. Minden gonosz kísértésnek a lelki állhatatlanság a kezdete«. Mert, ha valaki inni akar egy pohárból, előbb nézze jól meg, hogy mi van a pohár fenekén. És, valamint tűrhetőbb a szomjuság a mérgezés kínjainál: úgy elviselhetőbb az önkéntes egyedüllét a kegyetlen megcsalattatásnál. *Az a boldogság, aminek vége van, igazi boldogságnak nem mondható.* Már pedig minden házasságon kívüli szerelmi boldogság magán viseli a tiszavirágéletűség jellegét. Az az udvarló sem angyalibb a férjnél (de léhább lehet) s az ilyen szerelmeskedés nem boldogít, de megalázásokkal igen könnyen járhat!

Orvosi tapasztalatok alapján merem állítani, hogy a legtöbb nőnek idegességét a folytonos flirtelés okozza. És ez érthető is. Mert a flirtelés rendesen nagy körütekintést, óvatosságot igényel, félelemmel és (nehá ritkán!) lelkiismeretfurdalással jár. Ez pedig évek multán megviseli az idegzetet. Az ilyen kétlaki élet előbb-utóbb megboszulja magát. És a vége sohasem szokott valami pompás lenni. Pedig, ha a vége rossz, akkor minden rossz. A perverz betegek azonban újabb izgalmakban keresnek gyógyulást.

Mi az orvosság ezek ellen? Először is nem hinní mindenkinek, talán senkinek sem, »kivált mikor sirig tartó szerelemről mesélget«. Másodszor és ismét jól megvizsgálni azt a lelket, akivel életközösségre lépünk. Harmadszor, ha már elhibáztuk ezt a lépést, ne próbáljuk bűnök útján elérni a jót, mert ez abszurdum. Várjunk, türrünk, tartsunk ki, mert a gonoszsnak sincs örök élete, sőt ennek legkevésbbé. Sok férfi

tért
Mer
sem
kép
a h
kint
ker

A t
A le
örön
vaj
laló
ságl
tesn
sors
férj
mul
lege
kere
san

tud
»Ajl
ten
De,
sébe
tam
szok
egy

fenk
élve
zás
imá
don
kez

tért már meg szégyenkezve az erényes feleséghez. Mert az erény olyan ékesség, hogy ezt semmi más, disz semmi egyéb agyondicsért asszonyi tulajdonság nem képes felülmulni. Ha meg akarja egy nő igazán alázni a hűtlen férjét, legyen kedves hozzá, s ez több lelki kint fog okozni annak a férfinak, mintha korbáccsal kergették volna haza. (Sokszor bevált módszer !)

*

De térjünk vissza a boldogság analizálásához. A test testiekben, a lélek lelkiekben gyönyörködik. A lelket legfőlebb ideig-óráig tudják a testi élvezetek örömmel eltölteni, a test pedig lelki örömeket adni vajmi csekély mértékben képes. Az imént még kopáló ember egyszerre beletalálja magát a jóllakottságba, a tegnap még szegény ember egész természetesnek találja, hogy ő estétől reggelre (mondjuk egy sorsjegy útján) meggazdagodott, a csodaszép asszony férje is megszokja a felesége bájait, egy-két hónap múlva már alig izgatják a »vérforraló« formák, s a legelső nagy veszekedés után szépen beadják a válókeresetet. Mert a pusztán testi szépség a lelket tartósan lekötöni nem képes.

José Esproncedáról, a spanyolok nagy költőjéről tudjuk, hogy ő magasztalta legszebben a női ajkakat. »Ajkad egy meghasadt rubin, mely valamikor egy isten homlokán ragyogott« — így dicsőíté imádoztját. De, amikor egyik csalódás a másikat érte, elkeseredésében így fakadt ki : »Szeplőtlen szívű nők létében bízam, kik égi fénybe voltak vonva mind, de füst- s piszokkal lett tele az ujjam, mihelyt hozzájuk értem egyenkint«.

Az a különbség, amit egy erényes, tiszta, művelt, fenkölt hölgynek szerelme és egy démimonde nyujtotta élvezet között van, tisztán és kizárólag, lelki vonatkozásokból áll. Ezek nemcsak lángra hevitenek, hanem imádatot parancsolnak, úgy, hogy egy ilyen tulajdonokkal ragyogó hölgy előtt a férfi minden szégyenkezés nélkül esik térdre és olyan elfogultnak, elbűvölt-

nek érzi magát, mint Dante, midőn Beatrixot meglátta. Ezt az édes átszellemülést, ezt a bódító varázst, ezt a mennyei lángot, a pusztá testi szépség, egy csupán testi formákkal diszelgő nő földidézni nem képes, mert a csupán testies szépség egyedül az érzéseket tudja izgatni, míg a lelket legtöbbször idegenkedéssel, hogy ne mondjam, undorral tölti el, ha tudjuk, hogy az a nagyon szép nő minden lelki jótulajdonságot nélkülöz. Ezért nincs becsülete, értéke egy kokottnak s az őt majmoló társaságbeli asszonynak sem.

A szellemi kapocs az, ami a szíveket örökös frigre köti össze s ez dacol is minden időknél viharai-
val, viszontagságaival. Ezért van az, hogy sokszor egy kevésbbé szép nő is nagy szerencsét csinál a férj-
hezmenésnél, mert az arc szépsége helyett a modor
kedvessége teszi őt bájossá. A fenkölt jellem és gon-
dolkodás még egy léha, romlott férfit is le tud bilin-
cselni. Egy szellemi gazdagságokkal kiváló hölgyre
nem lehet azt rámondani, hogy »gombház, ha lesza-
kad lesz más«. Mert, noha bizonyos tekintetben va-
lahány nő mind szépnek mondható, mert hiszen a
»szép nemhez« tartozik valamennyi s elvégre is a meg-
tetszés izlés dolga mindenkinél: azonban az igazi
lélek nem »gombház«, hanem igenis ritka, mint a
fehér holló és aki igazi lélekre talált, az joggal örvend-
het, mert óriási kincset lelt, mint az evangéliumbeli
halász, aki mindenféle halat lelt és a partra huzván
hálóját, kiválasztja a javát edényébe, a selejtőseket
pedig kiszórja. A fenkölt lelkű nő megérdemli, hogy
aranyba, bársonyba foglalták, mert olyan egy kincs,
aminek párja nincs; nem gombház, amelynek helyébe
száz is akad, hanem egy olyan jó, amin kívül más
nagyobb jó nincsen: Nihil sit utra, quod melius sit!

Beh sokszor hallunk nőink ajkairól olyan pana-
szokat, hogy minő kár a régi jó világért, amelyben a
troubadour-szerelem virágzott, s a nő tiszteletnek,
imádatnak tárgya volt az egész férfivilág előtt. De
hát a nők maguk tépték le homlokukról ezt a nim-
buszt, amikor levetették a megközelíthetlenség him-

por
reá
rég
lesz

a h
mik
hat
oly
any

a S
nag
egy
Mil
mo
dol
nag
dár
ma
a h
osa

van
tan
férj
társ
ked
sza
tisz
a t
mir
lan

porát, ledobták a fenkölt erények köntösét s a tulzott realizmussal iparkodtak érdekesekké lenni. Vissza a régi erkölcsökhöz, s akkor a nő megint drágagyöngy lesz az emberiség koszorujában.

Szociális szervezkedés.

Az előbb elmondtuk, hogy minőnek kellene lennie a házasulandó férfiúnak. Arra a kérdésre pedig, hogy miképpen lehet a férfiakat ilyenekké formálni, a meghatározottabban feleljük, hogy *a női világ igenis van olyan erős, hogy egy kis összetartással átnevelje az anyagiassá gondolkodású férfiakat.*

»Nincs harag az asszony haragja felett« — mondja a Szentírás (Sirák fia könyve, 25. fejezet). *Ezzel a nagyhatalmu haraggal már országokat döntöttek össze egyes asszonyok.* (Katalin cárnő és kortársai stb.) Milyen szép lenne, ha ugyanezzel a hatalommal kimondanák a bojkottot a léha, anyagiassá, érzékiessé gondolkodású, szennyes szándéku férfiakra. Ha ezt a nagy, ezt a romboló haragot úgy egyöntetűen, szolidárisan kibocsátanák arra a léha táborra: egy sem maradna azok közül. Tessék csak velük éreztetni ezt a haragot s nem állni szóba olyan férfival, aki a nőben csak a nőtényt látja, de a gyöngéd lelket nem becsüli!

Meg kell vetni az olyanokat, ha mindjárt tele van is velük a világ! Sőt más nőket is meg kell tanítani arra, hogy az ilyen, *csak* az anyagot becsülő férfiakat megvessék. A nők is belátták már, hogy a társadalmi és gazdasági élet küzdelmeiben szervezkedni, egyesülni kell, mert »a hármaskötél nehezen szakad el«. Egyesüljenek tehát az erény, erkölcs és tiszta házaselet védelmére, megmentésére. Ez lenne a tiszta lelkek, a szellemi szerelem ligája. És, ha így minden anya és leány arra ügyelne, hogy a házasulandó férfiú vajjon a lelkét szereti-e a leánynak s

hogy vajjon egyáltalán van-e fogékonyága a lelki tulajdonok megbecsülésére: akkor otthonos lenne a boldogság mindenik családban.

*

De, ha már ligáról, jogról, erkölcsről és jólétről beszélünk, nem hagyhatjuk megemlítés nélkül azokat a női szervezeteket, melyek a nők legelemibb jogaiért küzdenek.

Legyünk csak őszinték. Az eddigi képviselőválasztások sok tekintetben hasonlítanak a marhavásárokhhoz. Sőt meg is sózták (pénzzel) és meg is itatták a marhákat s úgy hajtották oda az urna elé »legszentebb jogait gyakorolni«. Hazudna, aki azt merné állítani, hogy sok nő nem lelkiismeretesebben és becsületesebben teljesítene honpolgári becsületét. Viszont az sem tévedne, aki azt állítaná, hogy egy női választót nem lehetne leitatással, »fuvardijakkal« panamista jelölt pártjára megnyerni. De — nyílt kérdésnek hagyván a választójogot, — máris előzetesen társadalmi uton követelni kell a nők számára mindazon jogokat és előnyöket, amiket a parlamentben maguknak kivívni akarnának.

Mindenekelőtt egyenlő bánásmódot a férfiakkal az egész vonalon. Ugyanazt a fizetést, ugyanazon rangfokozatokat. Nem tagadjuk, hogy vannak felületes, hanyag nőalkalmazottak is, akiknek munkája vajmi silány, hibás és hasznavehetetlen. Tessék az ilyeneket kirostálni és látni fogják, hogy még mindig sokkal több megbízható munkaerőt fognak a nők sorba állítani, mint gondoltuk volna. A nők nem munkakerülők, nem csálnak, nem sikkasztanak!

Valóban szégyen és gyalázat, hogy a nőalkalmazottak azért adnak kevesebb fizetést, mert a nő *amugy* is kereshet, mellékesen... Így nevelik és így kényszerítik ki a prostitúciót. Nem tudom, mit szólnának azok az urak, ha az ő feleségük, leányuk, nővérük is hasonló »mellékkeresetre« lenne utalva. Ez

a legnagyobb elvetemültség, hogy a férfiak állatias vágyaik médiumává teszik a nőt és mikor ez eleget tett kívánságuknak, akkor leköpi, kitaszítják a társadalomból. Ebben a percben még egy test velük, a másik percben már elveszettnek (= perdita) nevezik nagy fölényesen. Ezeket a szerencsétleneket mindenki lenézi, de mégis mindenki fölkeresi. Egy sereg férfinak szereztek kellemes órát s végre lezülve, betegségektől agyonfertőzve végzik életüket. Ime, ezzel teszi a »kultürember« a nőt, míg Keleten azt tanítják, hogy még virággal sem szabad megütni.

De hát a társadalmi igények mostanában örült nagyok és nincs egy őszinte, céltudatos szervezet, amely komolyan hozzáfogna a szédületes fényüzés megnyesegetéséhez. Minden olyan mozgalmunk csakhamar elárulja fonák, képmutató, erőltetett, nevetséges voltát, s marad minden a régiben, a pazarlás folytatja orgiáit. S minthogy a luxus ezeket emészt föl, ezeket pedig csak kíválságos egyének tudnak rakásra keresni: nem marad más hátra, mint körömszakadtig nőtlennek maradni s beoltatni magunkat valami jó házasságelleni szériummal, mert »szép állat az asszonyi állat, szép, de költséges«. A prostitúció azonban sokkal olcsóbb élvezet a feleségnél. S mellette mindennap más lányos-ház zsurján lakhatik jól a legényember, aki még kopasz fejjel is számottevő alak s ha egyet kurjant, mindjárt tudják, hogy ő az. Sőt azt is tudják róla a »felvilágosított« lányok, hogy minő helyeken áldoz Vénusznak, de azért úgy becézik, mint egy angyalt.

De hát mit is tegyenek egyebet! A házasodni merő férfi ritka madár, igazi hős, tehát meg kell becsülni, szemet kell hunyni olyan undok dolgai előtt is, amelyeknek puszta említése is a leányi érintetlenségnek, a női méltóságnak durva megsértésével jár.

Hej, ez a folyton ismétlődő undokság az egyik oka annak, hogy sok leány előtt tönkre silányul az érintetlenség tünde zománca, s arra a szerencsétlen konkluzióra jut, hogy, ami azt a férfit olyan érdekesé

teszi, ahhoz az élvezethez neki szintugy joga van a házasság előtt is...

És ha ez így megy, hová leszünk? Mi lesz a házasság tisztaságával, mi marad a női erényből! Tenni, tenni kell valami, míg a tiszta örömek nem válnak őskori mesékké...

Tanítsuk meg a férfiakat arra, hogy kenyérkeresetükhöz mértén szerényen éljenek s tanulják meg az asszonyok is azt, hogy ne erőltessenek nagyobb fényűzést, mint amennyit a férjük keresete megerged. A nagyvási hóbotot teszi félelmessé a megházasodást, míg ellenben, ha vérünkben lesz a kevésnek is észszerű beosztása, akkor korábban és többen fognak a férfiak házasodni s akkor nem fognak olykor husz éven át prostituáltakhoz járni és csak rongcsokat vinni a menyegzős szobába.

*

Rengeteg sok szociológiai, pszichológiai, ethikai stb. tanulmányt irtak már össze korunknak és a férfivilágnak hibáiról, amelyekben a családok és a társadalom boldogtalanságának, szerencsétlenségének okai keresendők. Mi itt egy régi sémát elevenítünk fel, amelyben e bajok főforrásai rendre megtalálhatók.

Ha szent János, az evangélista, leszállna közénk a mennyországból, újra kezdené a prédikációját a mai férfivilágnak azokról a főbűnökről, amelyekbe az akkori világot is elmerülve találta.

A mi férfiaiink kevélyek, büszkék, dicsekvők, szentek és sérthetetlenek; senki a tyukszemükre lépni ne merjen, mert noha borostyánkószoru nem is ékesíti még fejüket, azért magasra tartják, akárcsak az üres buzakalász. És, ámbár a sokszor csekély értelmet igénylő hivatás tűrhető betöltésével lezárul minden tehetségük, azért mégis a kor egyik nagyságának tartják magukat.

Nagyon szeretik továbbá a vagyont, kivált, ha nem kell dolgozni érte, hanem hozomány címén száll a zsebükbe.

a té
illetl
nyör

miér
hog
olya
meg
csak

őket
az ő
rold
tolla
válo

vala
parn
lalk
föül
lépt

gyol
és s
azza
káln
oda
csak

tére
Bizo
zán
süle
meg
gálj
és
hog
azt

Legfőbb vágyuk az érzékiség kielégítése. Ezen a téren nem ismernek sem áldozatot, se szegýent, sem illetlenséget, a fődolog a változatosság, mert ez gyönyörködtet.

Könnyen megharagszanak, maguk sem tudják miért, mert arról sem tudnak komolyan számot adni, hogy valakivel miért barátkoznak össze. Lévéen egyik olyan üreslelkű, mint a másik; a kebelbarátság hirtelen megszületik a poharak mellett s olyan tartós, akár csak egy üveg pohár.

Szeretik a gyomrukat és; aki jókkal traktálja őket, szívesen kinevezik a szívük istennőjének, mert az ő szívükhöz az út a gyomron át vezet. (Ergo fütterold a bestiát!) A korcsmában rusznit, copfot, csirketollat, seprődarabokat mohón lenyelnek, de otthon válogatnak, mert előzőleg már jóllaktak másutt.

Az irigység szelleme is erősen dominál náluk; ha valakinek két krajcárnyival több esze van, már kikaparnák a szemét. Egy tudóst vagy egyéb komoly foglalkozású embert nem bírnak szívelelni és; ha valaki fölülelmedik az ő köznapias gondolkodásukon, azt lépten-nyomon szidják, marják a hölgyek előtt is.

A restségben sem maradnak hátra. Minél nagyobb díjért minél kevesebbet dolgozni s azt is későn és silányan végezni: ez az ő munkaprogramjuk. Ez azzal az előnnyel is jár, hogy nem kell eredetit produkálni: ha valaki suszterboltot nyit X. utcában, én is odamegyek melléje, mert, ha az kitalált már valamit, csak nem töröm a fejemet valami másra!

Azt hiszem, elég volt ebből a tükörből, mert végtére nagyon sok ismerős alakot látnánk benne... Bizony, bizony, tisztelt hölgyeim, ez lenne csak igazán hálás téma a hölgytársaságnak és a hölgyek egyesületeinek: szervezkedni és megmenteni, ami még megmenthető. Jelesül: kiadni a jelszót arra, hogy vizsgálják meg a férfiakat a fenti hét pontocskára nézve és akiben ezeket a hibákat megtalálják (fogadok, hogy a legtöbb férfiban megtalálják valamennyit), azt né igéző tekintettel bátorítsák, hanem igenis le-

sújtó tekintetekkel szégyenítsék meg. Hadd lássák a tisztelt udvarló urak, hogy *a hölgyvilág az abszolút korrektséget követeli — minden férfitől!* És amint a kranélerség korszaka elenyészett, épp úgy el fognak tűnni azok az inkorrektiségek is, amelyek a boldogtalan házasságok magvát hordják magukban. *Mert: amilyen a nő, olyan lesz a jövő. Ha a nő szigorú korrektséget követel a férfitől, akkor a férfivilág is megváltozik!* A jövő sorsa az önök piciny, de erős kezükben van letéve!

Amít minden asszonynak tudnia kell.

Volt egyszer egy uriember, aki pillanatnyinál hosszabb tartamu pénzzavarában eladta lelkét az ördögnek és pedig egy olyan pénztárcáért, amely soha ki nem ürült, mert az ördög a szerződésből kifolyólag azonnal megtöltötte. De hát a jóból is megárt a sok; emberünk megcsömörlött a sok élvezettől, megunta az életet s elhatározta, hogy megváltik tőle. Azt a halálnemet választotta, hogy beleugrik a Dunába. El is indult a Margit-hidra s kereste, hogy hol mélyebb a víz. Azonban, amint így nézelődött az esti homályban, íme egy csinos fiatal hölgyet pillantott meg, aki éppen át akarta magát vetni a hid karfáján. Emberünk persze tüstént odaugrott, visszarántotta a hölgyet és amint ilyenkor már szokás, megkérdezte, hogy miért szánta magát erre a végzetes tetre. A leány mélységes életuntságot emlegetett. Drága lévén most a papiros, röviden ott folytatom, hogy egy pár lett belőlük. Az asszonyka, aki azelőtt szerény boltileány volt, hozzálátott a »legszükségesebbek« beszerzéséhez. Egyik nap a másik után telt, de az asszonyka még mindig nem volt készen a legszükségesebbek beszerzésével. Embe-

rünk már majd kidült a sok lótas-futásban, de neki mindenütt ott kellett lennie, mert a bűvös tárca csak az ő kezében fizetett. Már-már visszakívánta a hajdani nyomorúságát, amikor hirtelen megnyílt a szobája padlója s fölbukkant az ördög: »Tartsd meg a buta lelkedet — bömbölé a sátán — és add vissza a tárcámat, mert ti még a poklot is csődbe juttatjátok!«

A hiuság igen fontos asszonyi tulajdonság. Még a legszigorubb theológus-doktorok is számolnak vele, azt tanítván, miszerint »megengedhető, hogy a leány társadalmi állásához illően ékesítse magát, hogy így vőlegényt találjon.« »Quod rarum carum« ami ritka, az drága, kedves, mondja a latin; és, minthogy minden nő kedves és kiváló akar lenni, tehát azt keresi, ami ritka és drága, ha mindjárt az egész poklot is csődbe juttatja vele.

Hát ezen a bajon semmiféle liga nem segít. Egyszerűen azért, mert a legtöbb ligának a hiuság a szülőanyja. Mert bizony az is hiuság, ha valaki azért szerepel, hogy a nevét ismerjék, olvassák, ünnepeljék. Kissé érdesen hangzik, de mégis kiírom, hogy egy szegény asszonynak, aki egy koronát ad suttyomban a szegénynek, sokkal nagyobb az érdeme, mint annak az előkelő hölgynek, aki megfelelő pompával ezreket gyűjt valamelyik ligának. A keresztények kedvéért ezt az evangéliummal is bizonyíthatom. Idézhetek egy püspököt is, aki azt írta, hogy »miért tesznek jót? Ösztöneik miatt? Ha nem Istenért, akkor bizonyára azért; az ösztön kielégítése jót tesz, mint a kályha melege, mint a pohár friss víz . . . tehát kielégítéseket, serkentő érzéseket keresünk jótékonyságunkban is; minek az, mikor mind e kielégítéseket a nagy elégedetlenség nyeli el; csak a nevünk marad meg, ha kiváló jót tettünk, az is csak egy darabig; no de mi a név? Szó, levegő, semmi! Csak, ha isteni a szeretet, akkor észszerű; csak, ha Istentől való, akkor boldogít; boldogít nem a benyomás ingerével, de a maradandó erény észszerűségével. Már pedig, ha én a szegényeken a nagy nyilvánosság előtt segíték s jön a magyar királyi

kormány és nekem lovagkeresztet ad, akkor én magamat kerestem, de nem a szegényeket.»

Ez a hiuság visz igen sok hölgyet a vallásos szereplésekre is. Ezek magukat akarják mutogatni, mikor mindenben résztvesznek, de nem a Krisztust keresik. Ugyan Schüch azt mondja, hogy »jól megfontolandó, hogy asszony volt, aki legelőször hordozá Krisztus testét« — de azért a templomok és vallási egyesületek nem arra valók, hogy pl. fővárosi bizottsági tagok feleségeinek nevei közkeletűekké lehessenek. (Megjegyezzük, hogy nem csupán ilyen »Betschwesterek«, hanem »Betbruderek« is vannak, akik áldoznak, körmenetekben, gyűléseken szerepelnek, hogy mutogassák magukat, akár a tollaskalpagu veteránok, de karaktert, korrektséget ugyancsak hiába keresnénk bennük !)

Az igaz, hogy bánthat egy érdemes hölgyet az, ha léha, céda teremtések neveit olvassa a szereplők és jelenvoltak között, de sokkal bölcsebben cselekszik, ha ezt a hiuságot nem majmolja, hanem a saját társasága előtt kijelenti, hogy ez mind semmi, üresség, értéktelen haszontalanság, nem érdem, hanem pénzen bármikor megvásárolható értéktelen cicoma. Hisz tudvalevő dolog, hogy a legtöbb címnek, méltóságnak taksája, tarifája van s mindezek elnyerésére a legnagyobb érdem az, ha valakinek pénze van ! Pénzt pedig nem flancolással, hanem kuporgatással lehet szerezni, miként a hadseregszállítók és udvari tanácsosok cselekedtek.

Tehát minden asszonynak tudnia kell, hogy a szertelen hiuság, a barátnők tullicitálása végtére egy nagy krachban pukkan szét, míg az egyszerűséghez való következetes, törhetetlen ragaszkodás tiszteletet parancsoló fénnel veszi körül a dúsgazdag hölgyet is.

Azt is jó lenne minden asszonynak tudni, hogy a haragosság nem tartozik a lebilincselő tulajdonok közé. Dobszóval nem lehet verebet fogni ; egy csöpp mézzel több legyet foghatok, mint egy hordó ecettel.

A pe
foly
asszo
az o
de, h
eresz
vesz
kény
még
össz
ket,
olya
egye
folt
Látt
tott
gun
szob
a m
a ru
csup
toss
férj
igéz
hiba
sirn
eml
noé

tud
mir
vég
me
har
ker
zül
me
seb
báj

A pergő nyelv pedig olyan, mint a trommelfeuer s a folytonos veszekedés megsavanyítja az életet. Némely asszony rengeteg sokat veszekszik s ezzel pokollá teszi az otthonát. Nem mondjuk, hogy soha sincs igazuk ; de, ha az ember mindannyiszor egy hosszú veszekedést eresztene meg, valahányszor igaza van, akkor végig-veszekedhetne egy matuzsálemi életet is. Sokkal jobb, kényelmesebb, kellemesebb ennél a türelmesség s hozzá még nem is árt annyit a szépségnek. A restségről is össze lehetne írni egy kötetnyi mókát. Láttunk hölgyeket, akik felolvasásokat tartottak, verseket irtak (már olyanokat no, amilyeneket tudtak), közjótékonysági egyesületekben szerepeltek, de a gyermekeik szakadt, foltozatlan, tisztittatlan ruhadarabokban diszelegtek. Láttunk olyanokat, akik méltóságukon alulinak tartották a főzés mesterségét s a tolvaj cselédek örökös guny tárgyai lettek. És hány olyan asszony van, aki a szobák és a konyha tisztaságára nem ügyel, mert hát a mamájától így tanulta, sőt olyanok is vannak, akik a ruházat és test tisztaságára sem fordítanak gondot, csupán a puderezést hajtják végre következetes pontossággal. Pedig a lusta asszonyt hamar megutálja a férje, mert a lustaságban ugyancsak nincsen semmi ígéző báj. Aki rest a jóra, nemesre, az rengeteg sok hibának csiráját hordja magában s egykor sokat fog sirni s haszontalanul elvesztegetett évek szemrehányó emlékei fölött. »A virágnak mindig van tavasza, de a nőé sohse tér már vissza!«

És ez a legfontosabb dolog, amit minden asszonynak tudni kell. Igen, ez az élet művészete, hogy ezt a tavaszt minél hosszabbra nyujtsuk, hogy ezt a virulást mindig megartsuk. Nem a mesterkélt szépítésekkel, mert a kendőzött arc olyan, mint a csinált virág — hanem igenis a lélek ifjúságának megtartásával. Ne keressük az érzéki élvezeteknek, a léha mulatozásnak, züllesztő flirteléseknek perzselő, hervasztó szféráját, mert *nincs könnyebb, mint meggyulladni, nincs keservebb, mint elégni, nincs lehetetlenebb, mint a tavaszias bájít visszavarázsolni.* Addig maradunk ifjak, üdék,

bájolók, az érintetlenség himporával diszelgők, amig magunk oda nem dobjuk igéző ékességünket az elhervasztásnak. Aki nem pillanatoknak él, hanem egy egész élet boldogságának akarja alapját megvetni, aki nem áldozza föl a mának gyönyöreieért hosszú esztendők vigasztalan sivárságát, az olyan kertet készít magának az élet sivatagában, amelynek virágai még akkor is pompázni fognak, amikor már a késő ősznek csipős hidegénél közelebb húzódnak egymáshoz a hűségben megöregedett keblek. Az ilyenek elmondhatják magukról a zsoltáros szavait: «Megujul, mint a sasnak, az én ifjuságom» — mert ők mindvégig ifjan, a legelső hévvel szeretik egymást.

Igenis, ez a legértékesebb, leginkább keresett művészet: az állandó tetszésnek, a folytonos varázsnak a művészete. Hogy tudniillik a férfi mindvégig azzal az első hévvel szeresse nejét s a házaselet minden napján ugyanazzal a vágyakozással közelítsen hozzá, ami a legelső alkalommal átjárta egész valóját. Mindenkor ujnak, soha megunttnak lenni, mindig ifjunak maradni, soha el nem értéktelenedni: ugy-e, ez a női vágyak netovábbja. Ez hozza mozgásba a kozmetikának minden feltaláló képességét. Pedig nem ez a főfaktor. Hányszor láttuk már, hogy egy férj szép felesége mellett rut szeretőt tart s ennek a társaságában otthonosabban érzi magát. Az ilyen esetekre azt mondják, hogy érthetetlen, pedig könnyen megmagyarázható. Hogyan? Hát megint csak arra az axiómára kell visszatérni, miszerint a szerelem kicsiholásában nem a szépség, hanem a kedvesség a főbbik tényező. A szépség kedvesség nélkül olyan, mint a hideg pástétom. A kedvesség kultiválását pedig a szeretők sokszor jobban értik, mint a feleségek. A legtöbb asszony ugyanis azt gondolja, hogy elég nagy munka volt azt a férfit megfogni; most már le van kötve, moccannia se szabad, örüljön, hogy ilyen nagyszerű feleséget kapott; teljék be vele s ne is merjen más nőre gondolni. Pedig dehogy nem gondol! Hiszen az ilyen jégbehűtött »szerelem« mellett didereg a szegény s való-

sággal
ségge

»ha a
tője le
fogad
szeret
kot, r
kacér
a rejt
messz
élvez
mese
megt

tudó
nem
szony
nak

s akk
a me
élete
ség t
Egy
mind
szesz

dik
relm
hasz
tudn
becs
talál
kere
tart
nyia
érté
sáér

sággal felkiált örömében, mikor egy más nő kedves-
séggel zárja a keblére ...

Ezért igen bölcsen mondá egy jeles írónk, hogy
»ha azt akarod, hogy párod mindig szeressen, a szere-
tője légy neki!« Tessék csak megpróbálni mindig úgy
fogadni a férjet, mosolygó arccal, ölelő karokkal, mint
szerető a szeretőt, olyan kedvességgel adni neki a csó-
kot, mint egy menyasszony a hébehóba úgy dévajkodni,
kacérkodni vele, mintha még semmit sem látott volna
a rejtett bájakból : akkor ugyancsak nem fog az a férfi
messzire fáradni, bujkálva, megszökni azokért az
élvezetekért, amiket otthon nyugodt lélekkel, kényel-
mesen, bármikor, minden fáradság és költség nélkül is
megtalálhat.

*Egy kedveskedni, magát kellett, örökifjan szeretni
tudó nőt soha nem lehet letárgyalni.* Az ilyen nő soha
nem lesz öreg. Ne féljen tőle. Ez az, amit minden assz-
zonynak főképpen tudni kell : *a szerelem konzerválásá-
nak művészete.*

Iparkodjunk tehát kedvesek maradni mindhalálig
s akkor nem kell félnünk sem az idő haladásától, sem
a megpróbáltatások viharaitól. Egy kedves nő még
élete alkonyán is tud hódítani, mert a fiatalos kedves-
ség tavaszi verőfényt varázsol az őszi hajszáakra is.
Egy szelid lelket nem forgatnak föl a viharok, mert
mindig tudja, hogy az emberi vonzalmak vitorláit a
szeszélyek fuvalma szokta duzzasztani.

Istenem, hány nőnek élete pazarlódik, forgácsolód-
dik el az örökös vetélkedéssel, értéktelen férfiak sze-
relméért való küzködéssel ! Pedig bizony legtöbbször
haszontalan alakért hullatják drága könnyeiket. Ezt is
tudnia kellene minden asszonynak : mindenkit úgy
becsülni, ahogy engem becsül és aki én bennem nem
talál becsülnivalót, abban én sem fogok becsülni valót
keresni ! Ha ezt az elvet követnék, ha ezt a nézőpontot
tartanáék figyelemmel, akkor nem keseregnének any-
nyian és annyit hiába, hanem tárgyilagosan, reálisan
értékelnék azokat az Adonisokat, akiknek meghódítá-
sáért sokszor élet-halál harcok folynak. Valóban jobb

lenne, ha ezek a hölgyek hódítás helyet: inkább be-
várnák, hogy Mohamed jöjjön a hegyhez, vagy pedig
maradjon ott, ahol van, mert a mesterségesen szitott
szerelem olyan, mint a festett láng, míg az igazi, valódi,
eredeti szerelmet így definiálja a költő :

«Nem szólál : s bájos szemeidnek rabja levék már.
Szóvál: s hív rabod én s rab magad istenülénk.»

Az egyik leány jobb a másikánál. »Aki jó asszony-
nyal bir — mondja a Szentírás — a jólét alapját birja :
hozzája hasonló segítsége van és gyugodalom oszlopa.
Boldog a jó asszony férje, mert éveinek száma kétsze-
res. A derék asszony megvidámítja férjét, éltének éveit
békességben tölti. Legyen ő gazdag vagy szegény,
szíve jó és arca vidám minden időben. A szorgalmas
asszonynak kedvessége gyönyörködteti férjét és csont-
jait megkövesíti. Mint az Isten magas egén fölkelő nap,
ugy a jó asszony szépsége díszére válik házának.» (Sirák
fia 26. és 27. feje.)

»Barátom, anyádnak gyermeke — mondja Lacor-
dair — ki téged a házasság szent önmegtartóztatásában
szült, fivére nővérednek, akinek erényét beszivod s vé-
delmezed, oh, ne becstelenítsd meg magadban azt a
nagy jót, amely téged férfiúvá tesz. Barátom, légy
tisztá, őrizd meg zsenge testedben lelked becsületét,
azt a forrást, amelyből az élet fakad s amelyen a sze-
retet virágzik. Készítsd mátkád számára szent szerete-
tet és öleléseket, melyek méltók a földi és égi áldásra.
Légy tisztá, hogy sokáig szerethess és sokáig, sőt min-
dig szeretetessél. Van valahol a világon, anyád és nő-
véred sorsa, a te elő- és utóvilágod közt egy gyöngéd,
szelid, Istentől neked szánt teremtés. Távol mindenki-
től, titokban táplálja a neked ígérendő hűséget. Igen,
ő már szeret noha még nem is ismer téged, neked szen-
teli minden hajlamát, szemrehányást tesz magának
mindenért, ami által téged legkevésbé is megsért-
hetne. Oh, őrizd meg számára szivedet, valamint ő is
megőrzi a magáét számodra és valamint ő előre föl-
áldozza önmagát korai szerelmében : ugy te is hozz ezen

szer-
rejtő

nélk-
moz-
gát :
nak,
ségé-
lénny-
egy-
már-
dül-
ségg-
pilla-
Bár-
törü-
ségé-
kezt-
jutot-
angy-
haso-
teng-
assz-
büvö-
hurj-
»Vig-
kecs-
györ-

mar-
föle-
maj-
Nek-
alka-
Vala-
viss-
tünd-
tud-
gesé-

szerelemnek igaz és véres áldozatot forró érzelmeid elrejtett mélyében.» (Confer. LXI.)

... A házasság szerelem nélkül rózsafa rózsá nélkül. A kölcsönös szabad választás enged szabad mozgást a szív vidám érzelmeinek. Boldognak érzi magát az ember, ha választhat, azonban még boldogabbnak, ha ő választatik. Az idő és tér megmérhetetlenségében, a földi vándorlás számtalan kalandja közt két lény találkozik; nem ismerték egymást, azonban csak egy szempillantás — és fölismerik egymást, mintha már öröktől összebeszéltek volna és a büszkeség egyedül tiszta és becsületreméltó érzelmét kifejező elsőbbséggel tisztelik meg egymást. Ennek az ünnepies pillanatnak szüzi kecsével mi sem hasonlítható össze. Bármily zivatarok jönnek, sok mély benyomást eltorlulhatnak ezek, de ez az emlék megmarad ifjui üdőségében s a házastársakat mindig új gyönyörrel emlékezteti arra a pillanatra, midőn ahhoz a dicsőséghez jutottak, hogy válasszanak és választassanak. Az angyalította nő, midőn először lép a menyegzőszobába, hasonlóan a világfelfedező Columbushoz, ismeretlen tengerre kel. A szerelem a dallamok legédesebbike, az asszony pedig a citera, mely minél gyöngédebb, annál bűvös-bájosabban zeng. Az okos férjnek az érzelmek hurjait ki kell puhatólnia. Ezért mondja a Szentírás: »Vigadj ifjuságot feleségével, a te szerelmes özikéddel, kecséi elégítsenek ki minden időben és szerelmében gyönyörködjél szüntelenül.« (Péld. 5, 17—18.)

Ha a férj szerettetni akar neje által, akkor nagy maradjon ennek szemeiben. Ha a nő nevetett férje fölött, akkor nincs messze a gyűlölettől; akkor pedig majdnem mindig nevet fölötte, ha őt kicsinynek tartja. Neki a férfiban olyan lényt kell látnia, akinek csak az alkalom hiányzott, hogy nagy férfiú váljék belőle. Valamint a csillagzat, mely a nap sugarait tükrözi vissza, éjjel világít: úgy a nő is a férj dicsőségében akar tündökölni és ha van valamely hiba, melyet meg nem tud bocsátani, az nem egyéb, mint az, hogy hozzá gyengeségben hasonlít. A férj parancsa — mondja arany-

száju szent János — legyen becsületes ; mert Iha azt, aki a házban legközelebb áll hozzá a parancsolásban, gyalázattal tetézi : akkor nem keveset árt urasága becsületének. Emlékezzék arra a napra, melyen őt atyja kezeiből átvette, mily becses kincset adott ez neki megőrzésére, becsületére és hűségére bizván őt. Mert ha mindent elvesztett volna is a férj, a legnagyobb szerencsétlenség mégis csak az volna, ha nem tudna nevével békességben élni. (Homilia 27. in epistolam l. beati Pauli ad Corinthios.)

Ha szeretetben él a férj feleségével, akkor biztos családi tűzhelyén olyan örömöket fog élvezni, melyeknek édessége őt minden fáradalmaiért kárpótolja. Akkor egyikük a másikban fogja fellelni menedékét, amelybe vonul és örömet, amelyben jól érzi magát. Látni fogja feleségét — miként a zsoltáros mondja — mint a termékeny szőlővesszőt háza falain és gyermekeit mint az olajfa virágzó csemetéit asztala körül és örvendve fogja szemlélni, hogyan növekednek a remény és szeretet árnyékában.

Nem mulaszthatjuk el, hogy e pontnál meg ne szólaltassuk halhatatlan Kisfaludynkat, a magyar Petrarcát, aki gyönyörű alkotásában a »Boldog szerelem«-ben a tisztaság erényéről s az erkölcsös házaselet boldogságáról így zengedez :

A természet emlőiből
Fejjünk, amig fejhetünk,
Az életnek örömeiből
Éljünk, amig élhetünk,
De mindig úgy, hogy kívánság
Maradjon meg keblünkbe ;
Ha ez kihál, csömör s bánat
Jön megzabált szivünkbe.
Tarts mértéket élésedben,
Ugy lesz mindig érzésedben
Örömvirág és gyümölcs :
Imigy él az igaz bölcs.

Oh te! ki a nag világnak
Elkábitó zajában,
A hiúság- és bujaságnak
Ellankasztó karjában

Elbitanglád jobb részedet,
 Tehetségét lekednek,
 Elbitanglád szép tüzedet,
 S elevenjét szivednek,
 Térj vissz' a szép természetnek,
 Bölcseségnek, szeretetnek
 Boldogító ölébe!
 Irt lelsz kebled sérvébe.

Van egy erkölcs, melyet imád
 Még maga is a gonosz;
 Mely a szívnek nyugalmat ad,
 S az életre áldást hoz;
 Mely még mindig hív őrzőjét
 Örömmel fizette;
 S minden kába elvesztőjét
 Gyötrelmekkel büntette;
 Van egy erkölcs, mely' ha elvesz,
 Vele vész a legszebb s jobb rész:
 A szívbéli békeség:
 E nagy kincs a szüzeség.

Sokszor midőn bámulással
 Érzem szívét és eszét;
 S ő hajnali mosolygással
 Nyújtja nékem szép kezét,
 S érzem teli mértékében
 Magas boldogságomat, —
 Szint' a mennyek hetedében
 Lelem valóságomat.
 S boldogságom szerzőjéhez,
 Kítől minden szív sorsot vesz,
 Ezer hálát repítvén,
 Csaknem elenyészek én.

Boldogok, míg még ártatlan,
 Oh barátim! szívetek;
 Nem marad ez jutalmatlan,
 Bizonyosok legyetek:
 A bujaság gyönyörűje
 Mint a hab oly mulandó:
 De leszállott keserűje
 Életvégig állandó.
 A békében folyó élet,
 Melybe bánat mérget nem vet,
 Tőled ered, szüzeség!
 Őrizd ezt, oh kegyes ég!

A sexuális kérdés.

Aki a sexualis bajokat megszünteti vagy redukálja, az a legnagyobb jót teszi a társadalommal. A legnagyobb földi hatalom ugyanis az érzékiség. Nemcsak az egyéneket hajtja igájába, nemcsak a családi élet gyökereit támadja meg, hanem döntőleg szól bele sokszor a népek sorsait intéző hatalmasok cselekvéseibe is és rabszolgáivá tevén őket, egész országnak sorsát rendeli megalkuvást nem ismerő követeléseinek kényszerítése alá. Számolnia kell ezzel a hatalommal mindenkinek s akik tagadják romboló erejét, azok csakhamar keserűen adják meg árát balga hitetlenségüknek. Mert az érzékiség olyan, mint a halál : el nem kerülhetjük, meg kell vele birkóznunk mindnyájunknak. De, valamint a vértanukat is nemhogy legyőzte volna a halál, hanem ők győzedelmeskedtek a halál fölött : épúgy mi is mindnyájan győzedelmeskedhetünk az érzékiség fölött, ha megvan bennünk a nemes akaraterő a tiszta, rendszerű életre.

Azonban ez a problémák problémája. Ez a legnagyobb kérdés, amihez több-kevesebb szakértelemmel, alaposággal és szerencsével hozzászól mindenki. Mi regisztráljuk e kérdések és szempontok valamenynyijét. Nemcsak azért, hogy az egymás mellé állított ellenkező momentumok jobban kitűnjenek, hanem azért is, hogy ezek között a középutat, ha lehet, egyengessük. Mert magában az érzékiség kielégítésében nincsen középut : aki egyszer átlépi a Rubikont s behódol neki, az nem fog egyhamar a számbeli mérsékléshez erőt találni.

Hogy azonban a tárgyunkra vonatkozó kérdések tömkelegében némi rend legyen : bizonyos tengely köré csoportosítjuk a különféle szempontokat. E tengely az a rend, aminek lennie kellene a társadalomban az érzékiséggel szemben. Vagyis az a kérdés állása, hogy hogyan kellene lennie a dolognak. Ebből aztán önként folyik a másik kérdés : hogy t. i. mely eszközökkel

lehetne ezt a rendet megteremteni s minő rendellen-
ségek fordulnak elő.

Kezdjük az excentrikusabb nézeteken. Vannak, akik azt hirdetik, hogy a nemi vágyak kielégítésének módja mindenkinek legsajátabb ügye, tehát ne szóljon bele a társadalom. Ezek szerint persze nemcsak a férfinak, hanem a nőnek is a legkorlátlanabb jogot kell adni, hogy akkor elégítse ki vágyait, amikor neki tetszik. (A gyerekekről aztán gondoskodjék az állam.) Miért? Mert az érzékiség kielégítése — szerintük — a természet követelménye, ergo annak ellenállni nem lehet, nem szabad, ergo az előzetes formális családalapítás kötelezettsége elvetendő ostoba nyüg. Szóval: ők azt állítják, hogy természetes kényszerűség-ből cselekszenek és e természetes kényszernek meglevését bizonyítják az állatoknál is meglevő ugyanilyen kényszerrel. Azonban, minthogy ugyanegy erőnek, hatásnak legalább is hasonló eredményekben kellene nyilvánulnia: igazán csodálatos, hogy azok az urak és hölgyek bizonyos időszakokban nem viselkednek úgy, mint némely állatok az ivás idején. Az állatoknak tényleg nincsen szabad elhatározásuk az ivás idején, úgy, hogy meg lehet határozni a napot, amikor a him képes minden akadállyal megküzdeni, csak hogy nőstényhez jusson s ez is egészen természetesnek találja, hogy a fajfenntartás feladatának meg kell felelnie: de ennek a vad kényszerűségnek időpontját a teremtés koronájánál legfőlebb azok a »kulturemberek« tudták »megállapítani«, akik ilyen képzelt kényszerűséggel akarták mentegetni kihágásaikat.

Mi azonban ennek ellenében bizonyítjuk, hogy az embernek nem a kéjelgés az életcélja, hogy a nemi érintkezést nem élvezethajhászásból szabad keresni s hogy a nemi élet gyakorlásához csakis azoknak van joguk, akik erőteljes ivadékokat nemzeni képesek s ezeknek is csak akkor, ha ivadékaikról gondoskodni tudnak. Aki ennek ellenkezőjét tanítja, az a társadalom kulturális létalapját támadja meg. Mert csupán az, hogy valaki élvezni akar, nem lehet elegendő ok arra,

hogy elszaporodjanak az apátlan gyerekek, vagy hogy másnak családi békéjét feldulja, vagy hogy egy érintetlen leány legfőbb kincsét elrabolja, sem hogy magának a bűntanyákon olyan betegséget szerezzen, ami azután őt a társadalom hasznaveétlen vagy pláne fertőző tagjává teszi. Ezért nem szabad megengedni a még éretlen ifjaknak a nemi életet ; mert a társadalom elvárja és meg is követeli tőlük, hogy ne korcsosuljanak el idő előtt, ne vesztegessék el erejüket, hanem az apaság komoly állapotáig épségben őrizzék meg magukat és igazi kulturlények nemzésével járuljanak hozzá a fajfenntartás nagy munkájához. Ellenkező esetben csak nyügök, élősdiek, rákfenék lesznek a társadalom testén. Nincs ugyanis szentebb kötelességünk a társadalommal szemben, mint az, hogy tökéletes utódokat adjunk át az utókornak ; ezért a legnagyobb felelősség terhel bennünket annál a cselekménynél, amelynek a mi énünk sokszorozódása a következménye.

Komoly dolog ez, szent dolog ez, éppen ezért nem gyerekésszel, nem léhaságból, hanem szinte áhitatos komolysággal kell hozzáfognunk. Amilyen vagy a nemzés pillanatában, olyan lesz a gyermeked. Mint a tükrében, úgy fogod látni gyermekedben magadat. Ha ittas, ha indulatos, ha léha voltál : akkor úgy a gyermekeden is meglátod ennek a természetnek jellegét. Aztán majd ütöd, szidod szegényt a rossz természetéért, holott a te műved, a te természeted az, te adtad azt neki.

*

Minden családonkívüli nemi élet a családi élet rovására megy. Ahol meglazul a családi élet s a nemi élet teljesen korlátlan lesz, ott tönkremennek a közérköcsök. Ezt a világtörténelem bizonyítja. Hol azonban a nemi életet korlátok közé szorítják, szabályozzák, vagyis, ahol a férfiakban van annyi belátás, hogy inkább családot alapítanak, semhogy szerteszéjjel fajtalanzkodjanak, ott a jólét út tanyát és minden felvirágzik.

Nagy baj azonban nálunk, hogy ennek a dolognak

komoly voltáról csak akkor kezd az ifju valamit sejdíteni, amikor már elbukott. Mert a csábítás már 16—17 éves korában megtámadja és ugyan honnan vegyen magának arra erőt, hogy talán még husz esztendeig várjon és tusakodjék vágyaival, míg egyszer aztán majd talán kielégítheti őket.

Nagyon rosszul »nevelik« nálunk a szegény fiukat. Azt a leánygyermeket egy lépésre sem engedi a mamája felügyelet nélkül. A fiut pedig 14 éves korában belöki egy külön szobába, a papa elmegy kártyázni, a mama meg hát a lányokkal van elfoglalva, akiknek az udvarlóit kell jöltartani. Így aztán szegény fiu magára marad kételyeivel. És, mert 2—3 korona zsebpénze van, csak egyszer kell neki estefelé bizonyos utcákon végigmennie, ugyancsak oda lesz a liliomtisztaság! Ha aztán tetejébe még valami cifra betegséget is szerez, akkor a gondos apa szitkozódni kezd, hogy hát hiszen ő a gyereket kitünő nevelésben részesítette!

Tisztelt papák! Kevesebbet kártyázzunk és többet ülünk le a gyerekszobában. Ünnep az annak a fiúnak, ha az apa belép hozzá. Foglalkozzunk vele, iparkodjunk a bizalmát megtartani. Az apa legyen annak a fiúnak legelső barátja, akivel minden baját, kételyét, titkát megossza, akinek minden titkát elmondja, még azt is, hogy micsoda trágárságokra akarták pajtásai megtanítani, vagy hogy miképen szólitották meg az utcán Venus ledér »papnői«. Biztosítom a tisztelt papákat, hogy ha ennyi fáradságot vesznek maguknak s ha ilyen mértékben fogják birni fiaik bizalmát, akkor vissza tudják tartani őket az elbukástól.

Ne várjunk mindent az iskolától, ne toljunk mindent arra a szegény tanárra, akinek ugyis elég dolga, kinja és írásmunkája van, nemhogy nemi felvilágosítással bajlódne, mikor már amugy is sokat tapasztaltak rosszul nevelt csemetéi.

Iparkodjunk először is a családi otthonból kidobni minden venerikus vonatkozásu képet és olvasmányt. Ne mondjunk és ne engedjünk mondani a gyermekek előtt soha semmi kétértelműt, még a legártatlanabbat

se. A kétértelműség kíváncsivá, a kíváncsiság gondolkodóvá, képzelgővé teszi a gyereket s ez már az első lépés a venerikus gondolatokban való gyönyörködéshez. A többi azután magától jön.

Verjük ki ifjainkból azt a hazug vélekedést, hogy az egészség követeli meg a nemi érintkezést és világosítsuk fel őket afelől, hogy éppen az ifjagnál üdvös a fejlődésre nézve a teljes megtartóztatás. Ne fecsérelje el tehát az ifju azt a váladékot, ami neki oly szükséges ereje fejlesztéséhez. Beszéljünk nekik az önfertőzés utókövetkezményeiről, fessük le előttük a nemi betegségek kínjait és borzalmait s majd elmegy akkor a kedvük a bordélyokba való kívánczozástól. Csak egyszer vezetnék végig ifjainkat valamelyik bujakóros kórház terméin s látnák azokat a fájdalmas műtéteket, bezzeg nem epednének többet az utcasarki perditák után!

Quidquid agis, prudenter agas et respice finem — mondja a latin s erre tanítsuk meg ifjainkat is. Ne azt nézzék, hogy annál a prostituált nőnél micsoda kéjes gyönyör vár rájuk, hanem arra gondoljanak, hogy mekkora undor szokta követni azt a tettet. Mert ez az undor elmaradhatatlanul bekövetkezik minden prostituált nővel való érintkezés után. Nagyon elvetemültnek, perverznek, megmételyezettnek kell annak lennie, aki »a tett elkövetése után« ezt az undorodást nem érzi attól a társadalom legaljától. Ez az utólagos undorodás, ha az illető deliquens ebben állhatatosan megmarad, jobban visszatartja őt egy újabb bukástól, mint a legzengzetesebb intelem. Mutassunk meg ifjainknak venereális betegségeket tárgyaló szakkönyveket s azoknak illusztrációi nagyobb hatással lesznek rájuk, mint a legkifestettebb arcu perdita. Föl kell az ifjakat világosítani a bordélyvilág összes undokságairól. Meg kell nekik magyarázni, hogy azok a perditák az emberiség legalja, piszokja, salakja, mindenkitől leköpött, meg rugott söpredéke. Hogy azok előtt semmi utálatos nincsen, mert egész életük csupa undokságok között folyik le. Hogy a kloákába ereszkedni, vagy sertésölba bujni éppen annyi, mint azokkal közlekedni. Hogy azok

a per
undori
maguk
nak ó
nekkel
lenni?
rendel

E
igaz, h
de hát
Ágost
civita

M
az egé
meret
kunds

A
neveze
járuln
tudva
udvar
még u
bosza
egysze
nyok
korlát
szorít
mi árt
van a
hat az
defini
szaká

V
kát?
Tetsz
ezekr
ségre
régib

a perditák majd mind fertőzöttek, hogy nincs az az undorító förtelmesség, amit azok nem egyesitenének magukban, mert egyebet sem tesznek, mint disznóknak óráról-órára a leggyalázatosabb módon. És ilyenekkel akarna egy nemes ifju egybeforrti, egy testté lenni? . . . Mikor, ki tudja, melyik tiszta és bájos szüzet rendelte ki számára élettársul a Gondviselés ?

Ezekre azonban néhányan azt felelik, hogy hát igaz, hogy csupa szenny és piszok az a perditá-brancs, de hát mégis szükséges rosszak, mert hiszen már szent Ágoston is azt mondta : »Aufer meretrices et totam civitatem replevisti horroribus« !

Megnyugtathatjuk ezeket az »aggódókat«, hogy ha az egész ifjúságot vissza is tudnók tartani azaktól a meretrixektől, még akkor is mindig maradna elegendő kundschaftjuk.

Azonban nemcsak a prostituáltak, hanem az ugynevezett »tisztességes asszonyok« is nagyban hozzájárulnak az ifjúság erkölceinek rontásához. Hiszen tudvalevő dolog, hogy asszonyaink háromnegyed része udvarlókat tart. Szégyenlené magát az az asszony, aki még udvarlóval sem tudna dicsekedni kedves barátnői boszantására. Nem akarok rágalmazni, hanem csak egyszerűen fiskális-módra tagadom, hogy azok a viszonyok kétharmad részben az ugynevezett ártatlan flirt korlátai közé szorítkoznának. Mert hát ugyan miért is szorítkoznának, mikor az édes asszonykára nézve semmi ártalmas következményei nem lehetnek ! Hiszen ott van a férj, a felelős szerkesztő, akinek kontójára kirughat az asszonyka a hámból s akit egy jeles írónk is így definiált : »a férj egy csendes buta háziállat, amelynek szakálla és szarvai vannak . . .«

Vagy tán a lelkiismeret tartaná vissza az asszonykát? Hiszen ezt már hazulról sem hozta magával ! Tetszelgésre, cicomázkodásra, henyélésre, léhaságra, ezekre igenis kinevelte a mamája, de lelkiismeretességre : ez ósdi, maradi dolog lett volna. Azért írta nemrégiben valaki, hogy a mai asszonynak mindene szük :

a szoknyája, a cipője, a füzője, a bluzgallérja, ez mind szűk, csak az alsónadrágja, meg a lelkiismerete tág...

A hetaera természetű nők a felbujtói a léha férfiaknak; mert ha úgy nevelik a lányokat, hogy egy-két bal-lépés nem a világ s hogy, ha mással mulat is néha az asszony, a férjnek még mindig jut elég belőle: akkor ne csodáljuk, hogy az az asszony csak addig csügg a férjén, amíg a házasság gyönyörei reá nézve az újság ingerével birnak s azután más férfival kószolja meg ugyanezeket a gyönyöröket, mert hát a változatosság már maga is gyönyörködtet.

Erre némelyek tán azt vetik ellen, hogy az olyan asszony, akinek becsületessége csupán az alkalom hiányában áll s aki a legelső neki tetsző tökfilkóval kész megcsalni a férjét, nem is szerette azt soha. Nem bizony, magam is azt mondom. Mert a szerelmi házasságok csökkenésével tart lépést a házasságtörések statisztikája. Biztos jövedelem, rang, udvarlóképeség: ez előtt a háromság előtt borulnak le férjhezmenendő leányaink. Erkölcsösség, életkor, egészséges test, ezek mind tized-rangu kérdések. Sőt már az a kurtaszoknyás bakfis is tudja, hogy egy élvezhetetlen férjet nagyon könnyű egy-két »szellemes« udvarlóval helyettesíteni.

A házasságon kívüli nemi érintkezés nem szükséges az egészség érdekében. Nincs olyan betegség, vagy gyöngeség, amely az önmegtartóztatásból eredne. Csak az érzékiség rabjai hirdetik, saját szégyenük palástolására, az érzékiség káros voltát. Ellenben a házasságon kívüli nemi élet rengeteg sok testi és lelki kárral jár. A tapasztalat bizonyítja, hogy igen sok férfi és nő hasznos, munkás tagja lett a társadalomnak, noha nem folytattak nemi életet. Mindazáltal nagyon sokat érnének el, ha ifjainkat arra tudnók rávenni, hogy legalább a nagykorúság eléréséig tartóztatassák meg magukat.

Igaz, hogy az egyetemi végzettséget igénylő pályákon ebben a korban még nem lehet nagy jövedelmet fölmutatni; de, ha ezeknek a fiatalembereknek számából levonjuk a vagyonosabbakat és a különféle támo-

gatást
akinek
jövedel
meg ke
2000 k
jelölt 6
jegyzői
amelye
jövedel

Ta
állított
sége;
posan
csos ez
ségei
hogy n
az iszá

Te
tatni,
igaz, n
önmeg
bad te
nagyol

M
relem
olyan
ködtet
nálati
undok
met. K
szent

E
töreke
öröme
sünk s
a háza
ról is
reit. M

gatást élvezőket : alig marad ezer olyan fiatalember, akinek egy szerény családalapításhoz való megfelelő jövedelme ne lenne. Persze a tisztelt honleányoknak is meg kellene érteniök, hogy jobb egy érintetlen férj 2000 koronával, mint egy tizenháromkurás aggastyánjelölt 6000 koronával. Azután meg ott van a számtiszt, jegyzői, tanítói, gazdatiszt, állatorvosi stb. pálya, amelyeken sokkal korábban lehet 2—3000 korona évi jövedelemhez jutni.

Találkoztak ugyan »megkergült« tudósok, akik állították, hogy az önmegtartóztatás káros az egészségre ; de ezt az »elméletet« komolyabb tudósok alaposan lecáfolták. Így pld. Stark dr. egészségügyi tanácsos ezt írja : »A nemi ösztön kísértései és kellemetlenségei miatt panaszkodó fiatalembernek azt tanácsolni, hogy nőkkal érintkezzék, ugyanolyan oktalanság, mint az iszákos embert gyakori lerészegítéssel gyógykezelni.«

Tehát egyáltalán semmiféle okot nem lehet kimutatni, amely a nemi érintkezést szükségessé tenné. Az igaz, hogy vannak körülmények, amelyek között az önmegtartóztatás nagy lelkiéröt igényel, de nem szabad felednünk, hogy a perditák használása sokkal nagyobb testi kinokhoz juttat hozzá.

Megengedem, hogy az ifjúság éveit sóvározzanak a szerelem lelki gyönyörei nélkül, de csak nem lesz valaki olyan balga, hogy a kloákában akarja a lelkét gyönyörködtetni, ahol nem szerelmeért, hanem csak a használati díjért várják s hogy egy magasztos ideál helyett undokságokból élő utcai nőknek valljon örök szerelmet. Ki az az esztelen, aki ezt a baromiséget a szerelem szent érzelmével meri egy színvonalra helyezni ? !

Ehelyett mennyivel szebb a tiszta házaselet felé törekedni, szüntelenül ezt tartani szem előtt, ennek örömeiért tisztán megőrizni magunkat jövőnk hitvesünk számára. Nagyon csalódnak, akik azt hiszik, hogy a házasság előtti nemi érintkezés gyönyöre csak távolról is megközelíti a házaseletben való élvezés gyönyöreit. Mert, aki sokat fajtalanodik, életunt lesz, meg-

savanyodik, nem fog semmiben örömet találni. Mig, aki a házassélet korlátai között keresi vágyainak kielégítését az nyugodt, megelégedett, vidám lesz még késő öregségében is. Ugyanis minél zabolátlanabban élvezi valaki a nemí gyönyöröket, annál örömtelenebb, üresebb lesz és sivárabb az élete.

*

Esztelenség az élvezetek kelyhét néhány nap alatt egészen kiüríteni s ezért cserébe végigszenvedni egy hosszú élet annyi keserűségét és tönkretenni nőnk s gyermekeink boldogságát. Mert, mint már mondtuk, a házasságon kívüli testi élvezetekben mértéket tartani szinte lehetetlen. Minden férfi tudja, milyen nehéz az az iga, melyet az érzékiség a nyakunkba vet s hogyha egyszer kiérsztettük a gyeplőt kezünkől, akkor nem bírunk többé a lejtőn megállani, míg ennek a szenvedélynek szolgálatában el nem pazarolta a szerencsétlen testi-lelki ereje legjavát. Sokról csak a halál szedi le ezeket a rabláncokat. És mégis végtelen ezeknek a rabszolgáknak a száma!

Igazán csak rabszolgáknak lehet nevezni őket. Mert az érzékiség pulyává, gonosszá, alávalóvá teszi az embert, akit hatalmába ejt. Ha azután úgy követeli, hát sikkasztasz; ha úgy követeli, hát elviszed a feleséged utolsó pénzét is. És, amiért egy odaadó hitves tán esztendőkön át is hiába könyörgött volna: azt egészen természetesnek találod, hogy lóhalálában vidd oda ajándéku a maitressednek...

És hány szépen indult karrierről, derékban kettétört ambíciókról beszélhetnénk, amelyeknek megölni betűje az érzéki élvezeteknek való behódolás volt! Hát való-e ez, hogy a köz így szenvedjen egyesek elpuhultsága miatt? Vagy nem lenne-e okosabb, ha kell, hát büntetések árán is, lehetetlenné tenni a maitresskasztt létezését, mely annyi pénzt von el a produktív társadalomtól? Hiszen mennyien fizetnek hihetetlen adókat olyan »hölgyeknek« csak azért, hogy hallgas-

sanak é
válság
kosság
veszély
viszont
alkalmá
amelyb
Ne me
Hisz tel
megáll
mulva a
lebbi or
ezek (h
igénybe
meg. In
el életé
hogy az
jával a
benne
Az se n
ábránd
már a
alak ré
cimzete
ennek

Me
riták
valaho
nebbül
tésére
résztint
Hát ne
B
feleség
keze, h
s hogy
nek al
védeni
hogy n

fig, aki
gítését
őreg-
valaki
resebb

y nap
nedni
i nőnk
ndtuk,
et tar-
nehéz
hogyha
r nem
zenve-
encsét-
l szedi
nek a

őket.
teszi
veteli,
a fele-
hitves
: azt
n vidd

ketté-
megőő
volt!
ek el-
a kell,
itress-
uktiv
tetlen
llgas-

sanak és ha nem tudják a hallgatás díját valamely válságos időpontban előteremteni, hát csak az öngyilkossággal tudják ügyüket rendezni. Igaz, hogy ez a veszély nem fenyegeti a nyilvános házak látogatóit, de viszont sohasem tudják, hogy melyik látogatásuk alkalmával szereznek maguknak olyan betegséget, amelyből egész életükön át sem tudnak kigyógyulni! Ne meséljete nekem rendőrorvosi vizitálásokról! Hisz tele van a világ nemibetegekkel. Az az orvos most megállapítja, hogy ő nem vett észre semmit és felóra mulva az a kéjné már meg lehet fertőzve és a legközelebbi orvosi vizsgálatig vagy 30 férfit fertőzhet meg s ezek (hácsak megint nem ugyanazt a kéjnért veszik igénybe) még azon a héten más 30 nőt fertőzhetnek meg. Innen van az, hogy ezer férfi közül alig egy kerül el életében a venerikus fertőzéseket. És így esik meg, hogy az a mitsem sejtő leányka odaáll mirtuszkoszorójával az oltár elé és másnapra már kipusztíthatlanul benne van egy kinos, undok betegségnek a méhelye. Az se ritka eset, hogy a szegény menyasszony boldog ábrándozások közt várja a szeretkezés gyönyöreit s már a nászéjen tapasztalja, hogy az a férfinak csufolt alak rég elpazarolta minden férfias erejét! Hát tisztelt cimzetes férjúrám, megérte az a sok bordélytündér ennek az igazi gyönyörűségnek elkótyavetyélését?

Még szerencse lenne a nővilágra, ha ezek a sybariták mind agglegények maradnának. Azonban, ha valahol egy kis pénzt szagolnak, készek a legszemtelenebbül vállalkozni a magasztos férji kötelesség teljesítésére s ezért vannak részint a meddő házasságok, részint a veleszületett syphilisben szenvedő gyermekek. Hát nem égbekiáltó bűn ez maga a nemzet ellen?!

Bizony, mikor az ember végigfut a megfertőzött feleségek és gyermekek statisztikáján, ökölbe szorul a keze, hogy hát hol marad az az állam az ő rendőreivel s hogy mit ér minden törvényfoltozás, mikor a mindennek alapját, a családi élet épségét, nem képesek megvédeni! S mikor fog már az az okosság elkövetkezni, hogy megvizsgálják a házassulandókat, vajjon nem egy

fertőnek melegágyai-e? Mert hisz az államnak csak üdvös lenne felügyelni arra, hogy az a tiszta nő s a jövőendő nemzedék ne legyen egy kiirthatatlan betegségnak áldozatává.

De addig is, míg az állam megteszi majd valaha a kötelességét, legalább mi tegyük meg társadalmi uton a magunkét. Ne feledjük, hogy egyetlen egy érintkezés elegendő arra, hogy egész életünkre szerencsétlenné tegyük magunkat. Gondoljuk meg, hogy mekkora bűn egy pillanatnyi kéjért ily borzasztó következményeknek kitenni magunkat, megmérgezni magunk és családjunk egész életét!

Azt mondtuk fentebb, hogy az érzékiség aláválává teszi az embert. Van-e ugyanis alábbvaló egy gaz esábitónál, aki állatias vágyának kielégítése végett képes egy ártatlan leányt visszaadhatlan legdrágább kincsétől megrabolni? Tisztelt lovagok! Önök képesek megverekedni bármikor, ha valaki a b. tyukszemükre lép, de nem gondolják meg, hogy egy ártatlan cseléd-leány elcsábitása nagyobb gaztett, mint hamisan kártyázni! Ugy bizony!

Az ilyen lovagok nyakába nem apasági kereset, hanem kancsuka kellene, ha tanuvallomások bizonyítják, hogy azt a szegény leányt ők vitték szegyenbe. Mert ez sokkal nagyobb bűn a társadalom ellen, sem hogy a gyermekvédelőigának való adakozással le lehetne vezekelni.

A kéjéhes érzékiség rabja azonban nem elégszik meg azzal, hogy szegény leányokra s azok családjára hoz szegényt és szomorúságot s hogy bűnös gondtalan-sággal a törvényteleneknek bélyegzett páriák számát szaporítja, hanem tolvajmódra befurakodik a családokba, elcsavarja a léha asszonyok fejét, elrabolja őket férjüktől, gyermekeiktől és bűnös vágyainak kiszolgálójává aljasítja. Szinte borzasztó, hogy alig van család, ahol az apa gyermekeinek tényleges apja lenne, sőt a sok férfi iránt kegyes feleség néha maga se tudja, hogy egyik-másik gyermekének voltaképp ki volna az

apja. E
becsület
ebben
szólnán
nővérül
az ilyen
hogyan

Mi
nagy b
mellőzh
tobzód
Manaps
kívül e
lyek az
szükség
férfiain
azt el is
ban a v
kiség, l
religio
fennen
tom! L
tagad
van Is
egetek
de beb
hinni, l
a fajta
dott fé
asszon
százsz
világít
hogy
minder
ják m
paranc

apja. Bátorkodom kérdeni: rend ez? jóra vezet ez? becsületes dolog ez? vagy egyáltalán nem találnak ebben asszonyaink szégyenlenivalót? S ugyan mit szólnának azok a »lovagias« urak, ha az ő anyjuk vagy nővérük élne ilyen családi életet? Minő szemmel nézné az ilyen asszonycsábító azt a férfit, akiről megtudta, hogy az ő anyját csábította el?

*

Minthogy már fentebb megigértük, hogy ezt a nagy bajt minden szempontból megvilágítjuk, nem mellőzhetjük a vallási érveket sem, noha a kéjelgésben tobzódó férfiak éppen erre adnak a legkevesebbet. Manapság ugyanis a hitellenes könyveken és ujságokon kívül egyebet nem olvasnak s azokat a műveket, melyek az igazi okosság fegyvereivel tárják elénk a vallás szükségességét, még hirből sem ismerik »alapos« tudásu férfiaink. Kételye mindenkinek lehet, de kötelessége azt el is oszlatni és mind a két felet megkérdezni. Azonban a vallásosság az, amit legelőször megugat az érzékiesség. Nem tartasz velem? Hát akkor szervusz neked, religio! Megélek én nélküled is. — És másnap már fennen hirdeti az ipse, hogy minden religio csak phantom! Holott ő maga sincs tisztában azzal, hogy mit tagad voltaképen. Az ilyeneknek nagyon fáj az, hogy van Isten, hát inkább letagadják még a csillagos eget is. Mert azt, hogy nincs pokol, sokan állították, de bebizonyítani nem tudták. Azt meg absurdum elhinni, hogy ugyanazt a menyországot adja az Ur annak a fajtalanságokban és házasságtörésekben megátalkodott férfinak, amit annak a hűséges, odaadó, erényes asszonynak készített. Aztán meg mit ér az, ha a vak százszor is letagadja a napot, mikor az mégis csak világít! Ép így a kiesapongók ezerszer elmondhatják, hogy nincs menyország, se pokol, azért mégis tudja mindenki, hogy ezzel a kiabálással csak a félszet akarják maguktól elkergetni. Tessék csak kidobni a tizparancsolatból a VI. és IX. parancsot s ezek az

»atheista« urak azonnal mind a valláshoz szegődnek ! Tanulni, uraim, tanulni és csak azután ítéletet mondani ! Mert aki alaposan megismerte a keresztény erkölcsant, az nem fogja ezt semmiféle tudománnyal ellenkezőnek találni. »Minden jó adomány és tökéletes ajándék felülről van« — mondja az apostol ; a hitet és tudományt tehát ugyanegy Isten adja. Rég megcáfolt rágalom az, hogy a nagy tudósok mind hitetlenek voltak.

Annyira szükséges a vallásosság az erkölcs megóvására, hogy már a Szentírás is azt tanítja, hogy : Isten adománya nélkül nem tudja az ember önmagát megtartóztatni. (Bölcsesség Könyve 8, 21.) A vallás-talan ember felszínén tudja ugyan magát ideig-óráig tartani, hogyha vallásos nevelést hozott hazulról, de különben az első kísértésnél megtántorodik s elkezd gondolkodni, hogy ugyan micsoda hátránya is lehetne, ha ezt a »kis« élvezetet megengedné magának, mikor úgy sem tudja meg senki. Ha nincs valakiben igazi vallásosság, akkor nem fog elszalasztani egy kínálkozó alkalmat, mert hiszen ekkora erényt csak egy fensőbb erő adhat s a titkos bűnököt nem kéri más számon, csak az Istent féltő lelkiismeret.

Valóban még mélyebbre sülyedtünk, mint az erkölcsstelen Róma. A mi férfiaiunk ugyanis olyan gyávák, hogy egyszerűen elhitetik magukkal és elvtársaikkal, hogy az érzékiségnek lehetetlen ellenállni. Tehát nem hogy azt vallanák, amit az apostol hirdet, hogy »áll-jatok ellen az ördögnek és megfut tőletek« — hanem szépen lefekszenek az ellenség előtt.

Nem tagadjuk, hogy nagy küzdelemmel jár az önmegtartóztatás, sőt állítjuk, hogy az a legfényesebb győzelem, amit a testiség fölött aratunk. De csak a gyávák, az elpuhultak, a posványkedvelők előtt lehetetlen ez. Mert az ilyenek el sem tudnak képzelni egy tisztább, eszményibb, fenköltebb életet. Valamint a sértésnek is hiába mutogatnánk a kristálytisztá forrást : mégis csak inkább a pocsolyába fog lefeküdni,

Ha
juk, ak
sultság
tíltja,
az önn

Ha
meg m

EL

Bacchu
öszton
fűszere
tartózt
számú
tet, me
alsó te
szer ig

i K
stb. Ne
ne néz
a kult
meg sz
a tiszt
elhatá
ember

Ig
megóv
igazi v

A
ezt az
korlás
féle v
ájtato
hatna
messze
mondj
ajkaiv
ilyene
ból, s

Ha az önmegtartóztatás lehetséges voltát tagadjuk, akkor a fajtalanságnak és házasságtörésnek jogosultságát el kell ismernünk. Már pedig Isten ezeket tiltja, az önmegtartóztatást pedig parancsolja. Ergo, az önmegtartóztatás lehetséges.

Hogyan, milyen eszközökkel tartóztathatjuk tehát meg magunkat?

Először is kerüljük a szeszes italok élvezését. Bacchus és Vénus karonfogva járnak és a bor könnyen ösztönöz a bujaságra. Mellőzzük továbbá az izgató fűszereket és ingyenc ételeket. A vegetárius könnyen tartóztatja meg magát. Ezért a szigorubb szerzeteknél száműzve van a húsevés. Kerüljük a puha, tunya életet, mellőzzük a túlságosan puha ágyat. Mossuk meg alsó testünket minél gyakrabban hideg vízzel. (Ez a szer igen sok esetben kitünően bevált.)

Kerüljük a ledér, céda társaságokat, színházakat stb. Ne olvassunk erkölctelenséget dicsérő könyveket, ne nézzünk erkölctelen előadásokat. (Az ilyenek nem a kultúrát, hanem az elaljasodást szolgálják.) Őrizzük meg szeméremérzetünket. Mindig tisztelettel szóljunk a tisztaság erényéről. Legyen meg bennünk a férfias elhatározás az erény gyakorlására, mert a becsületes embernek az erényt önmagáért kell szeretnie!

Igenis elismerjük, hogy a vallásosság feltétlenül megóv az erkölcsi bukástól, de állítjuk, hogy csak az igazi vallásosságban van meg ez az erő.

A vallásosság nagy benső erő. Ezért nem bírják ezt az olyanok, akiknek vallásossága a külsőségek gyakorlásában véget ér. Az ilyenek jelen lehetnek mindenféle vallási összezejövetelen, elmehetnek minden közajtatosságra, hordhatnak egy tucát jelvényt, szónokolhatnak, énekelhetnek, sóhajtozhatnak, mégis nagyon messze maradnak az igazi vallásosságtól. Az ilyenekre mondja az Úr a Szentírásban, hogy »ez a nép csak az ajkaival tiszteli Őt, de a szívük messze van Tőle.« Az ilyenek csak blamálgák a hitéletet, mert csak unalomból, sportból, műkedvelésből lesznek minden szent

leben kanalak. Az ilyeneknek vallásos manifestációja olyan, mint a veterán egyesületek egyenruházata: azok is föltehetik a zöldforgós kalpagot, még se lesznek soha generálisok.

Az igazi vallásosság csendben, visszavonultan végzi gyakorlatait. (Aszkéta = gyakorló.) Az ilyet zavarja az emberek zshivaja, mert ő ha imádkozik, Istennel beszél. Nem hadar el sok imádságot, mert Királyával társalog. Nem keresi azt, hogy mindennütt lássák, ájtatosságait feltűnés nélkül végzi, mert ő az örök nyugalomért fárad. Nem azért kerüli a bűnt, mert ez az embereknek nem tetszik, hanem azért tartóztatja meg magát, hogy az Istent meg ne bántsa, akit ő mindenkinél jobban szeret.

Tehát nem a fórumon deklamáló úgynevezett vallásosságot, hanem az áhitatos magányban felmagasztosult Istenszeretetet illeti meg az a magasztalása a Szentírásnak: »Oh mily szép a tiszta nemzetség fényességében.«

Találó szóval jellemezte Salvia az érzékiségben haldokló világ végvonaglását: Roma moritur — mondja ő — et ridet. Róma nevetve haldoklik. Ne tévesszük szem elől a történelmet. Ha irtózik még valamely nép a sorstól, amely őt megverte s megkérdi magától, hogy minő szél szárította ki erejét és életét, a történelem azt feleli neki: Vénus lehellete.

A halálnak csak ez az egy büntársa van. Korunk nemzedéke újra virulni látja a negédes nőknek, ezeknek a korinthusi istennőknek bálványozását; látja, mint indulnak a hősök elfajzott unokái Heliogabalus epedő Hetaera-fohászairól vett példák után; látja elfajulni ifjúságát a bujálkodás és kék öldöklő örömeiben; látja kiizzadni önvérét a keresett elpuhultság kicsapongásaiban, holott annak a hőslélekűség termékeny mezején kellett volna kifolynia. Ámde az így kiontott vér haszontalanul nem maradhat, az egyedekét meg fogja torolni, a szégyen és halál, a népekét pedig a rab-szolgaság; mert Isten és a természet törvénye köve-

teli, hogy, valamint varjaknak a hullák, úgy a zsarnokoknak a megromlott nemzedék essék martalékul. A testiség ép oly ellensége az egyéneknek, mint a családoknak és népeknek, sőt manap nagyobb ellensége az emberiségnek, mint volt valaha.

Herodiás leánya táncolt s ennek láttára Heródes elveszté eszét; de ki ne vesztené el, ha a lakománál szemeit a szemtelenségig kacér táncosnő buja fordulatain legeltette? Az ilyen mámor következményei nem maradhatnak el, az ilyen elragadtatás megtermi jutalmát. Mi legyen azonban a következmény, mi legyen a jutalom? Add nekem egy tálon Keresztelő János fejét.

Csak egy becsstelen anyától sugalmazott táncosnő állhatott elő ilyen kéréssel. És Heródos? — Hogy szavának ura legyen (íme a gyöngyelelkűség) jelt ad a testőröknek. A szent hirnök vérző feje csakhamar ujjbgyönyört nyújt a kétszeres kábultságtól égő szemeknek és a leggyalázatosabb büntett hozzá még bőséges megnyugtatóra is talál.

A vérző fő valóság és jelkép is egyszersmind. Jelenti, hogy az érzékiségnek könyekre, enyészetre és vérre van szüksége, hogy undok örömeit megszerezhesse. A gyilkos — mondja Tertullian — vért ont érette; az álnok mérget kever, mert méreggel tartja fenn magát az ágyasság, méreggel szabadul fel a házasságtörő alkalmatlan vetélytársától és a fenyítendő asszonyok méreg segítségével menekülnek a teher alól, amely bukásuk büntetéséül örök szegényükre válnék.

És mindezzel véget ér? Korántsem. Ennek a veszedelmes szenvedélynek következtében találja fel az ember manap inkább mint hajdanta, azt a titkot, mely szerint az élet forrásából ezen testi élvezet által a halált idézi fel. Ő — az ember! — nem tudom, minő gonosz szózatnak engedett, amely neki azt kiáltotta: Légy okos, hogy ne kelljen majd atyai örökségedet szétforgácsolnod! Azóta, hogy az önzéssel szövötközött pulyaság járma alatt liheg, elveti magától a házassági

frigy terheit, hogy egyedül előnyeit bitorolhassa ; az életet, melytől rettegett, magvába fojtotta és a nemzedéket bölcső helyett a sir éjébe dobta ki és a lét küszöbéről a semmiségbe taszított ki lényeket, akiknek Isten a pályafutás után az ég örömeit készítette el. Ime, itt látjátok a nemzeteket rágó férget, a lélek és test piócáját. És, ha a nemi terméketlenség még tovább tart egész vidékeket fogtok látni lakatlan sivatagokká változva. Emberek fiai ! Isten lebegett éjeitek fölött az ég magasságából : Deus de coelo prospexit. Megszámlálta sötétségbe burkolt lelkeiteket és istentelen számítások miatt megharagudott ; bevárja óráját, mert **övé** a bosszu és vissza fog fizetni.

Tudom ugyan, hogy vannak, akik azt mondják : Használjuk fel éltünk tavaszát és szakasszuk le rózsáit ; ha eljön a tél hosszu éjeivel, akkor majd ráérünk Istennel számolni.

Távol legyen tőlem, hogy valakinek kedvét szegni akarjam, vagy hogy valamit csak túlbuzgóságból is túlesigázzak. Az Ur irgalmassága végtelen, mert tudja, hogy milyen anyagból alkotta a gyarló embert. Aki csak egy kicsit elmélkedik arról, hogy mi a pokol, nem egy könnyen fogja a szigort túlhajtani, mert akkor majd minden ember elkárhoznék. Ámde a pusztító érzékiségnek gyakori hatása az, hogy a leigázott szívnek az erényhez való komoly visszatérését lehetetlenné teszi.

Ha talán az utas apály idején elég vigyázatlanul kiszállna a Szent Mihály hegyét körülvevő homokpartokon, csakhamar észreveszi, hogy bajos itt a továbblépkedés. Lábai alatt a talaj olyan, mint az agyag. A homok ugyan száraz, de mégis minden lépésnél vízzel telik meg a lábnyoma. És még sem vesz észre változást az utas ; simán és nyugodtan nyúlik el előtte a part, a száraz és nedves talaj között semmi különbség. A vigyázatlan aggodalom nélkül folytatja útját. Minek is nyugtalankodnék ? ... De a lábai egyre nehezednek. Már-már sülyed néhány hüvelyknyire.

Aggódni kezd s megáll tájékozás végett. Alig hogy körüttekint, bokáig dagad fel a homok. Jobbra fordul s már fél lábszárát elnyeli; balra tekint s térdig homokba süppedt. Legnagyobb szerencsétlenségére csak most látja be, hogy uszóhomokba került! Elveti holmiját, mint egy szirthez sujtott hajó. Lärmáz, kiáltoz segítségért. Kikötője pusztaság és homokpart, nagyon is rossz hírben áll. Késedelmes, de biztos eltemettetésre kárhoztatva, még van annyi ideje, hogy a közelgő halált és a tűnőfélben lévő életet nyitott szemmel szemlélje. Leül, mászik, vergődik a szerencsétlen és minden mozdulata mélyebbre ássa őt. Főlegyenesezik és most végre érzi, hogyan nyeli el a homok. Felkiált a felhőkhez, kezeivel hadonáz és mellig a homokba sülyed. Főlemeli a karját, kétségbeesetten fohászkodik és a homok eléri vállait. Már csak az arca áll ki. Szája kiált, a homok betömi; a szemek néznek, a homok becsukja. Csak a haja áll még ki, megmerevülve a borzalomtól; még egy perc és a part üres, nyugodt és új zsákmányra vár.

Ez eleven képe annak a szerencsétlennek, aki elég gyáván az érzékeinek engedi át az uralmat. A szokások, amiknek martalékaként esik, árulók és kérlelhetetlenek, mint ez a homok. E szokások következtében a legjobb szándék is csak rövidéltű lesz, mert az akarat ezen becsutélító járom alatt alélttá válik. Megízlelte a mérges gyümölcsöt s jónak találta, de egyszer csak tűz üt ki veséjében s nemsokára napjaival számlálja vétkezéseit. Most aggodalom és töprengés közt hányódik az ifjú s mint aki szép örökségét elverte, így szól önmagához: »Szabadulni akarok.« Azonban gyöngének érzi magát arra, hogy a bilincseket, melyek fogva tartják, széttörje, azért újra a szégyen ágyára veti magát és »hogy rajta — úgymond — békében nyughassam, a lelkiismeret furdalásait kell elfojtanom.« És látjuk őt mindig alább sülyedni, le egész az állatig, melyet testvéreül fogad és így szól hozzá: »Gyere ide! Azt mondták, hogy királyod vagyok, én meg inkább testvéred akarok lenni; azt mondták, hogy szabad akaratom

van, de én lemondok róla, hogy hozzád hasonlóan csak az ösztönt kövessem !» Cum in profundum venerit, contemnit. Ha az istentelen a gyalázat örvényébe került, mindent megvet, megveti önmagát is lelkifurdalás nélkül. Ha bánat gerjed föl benne, akkor ez a tékozló fiu bánata, aki, bár hasztalanul, »óhajtozott megtölteni gyomrát azon moslékkal, melyet a disznók faltak fel.« És látjuk őt, az ifju aggot, amint örülsége gyalázatából a sír gyalázatába ment. »Az ember, kit tisztélet illet, erre nem gondol ; olyan ő, mint az ok-talan állatok, ezekhez lett ő hasonlóvá.« (48. zsolt.) Mert a szív romlásának jutalma végtére az ész elvakulása szokott lenni.

Chateaubriand egy alkalommal Páris legjelesebb íróit látta vendégül. Volt annyi bátorsága, hogy környezetéhez ezt a kérdést intézze : Mondják meg uraim, feleljenek nekem becsületükre s kezüket lelkiismeretes szívükre téve, nem volna-e önöknek bátorságuk katolikusoknak lenni, ha bírnának bátorsággal arra, hogy tiszta életet éljenek ? Többen mosolyogtak, de senki se mondott nemet.

Ha egyszer az érzéki ember elvesztette a hitét és előtte Isten, lélek, igazságosság és öröklét, mind csak talánnya lett : akkor már az önzéstől elfordult rémképek helyébe sokkal hatalmasabb valóság lép, olyan valóság, amelyet többé nem képes ellensúlyozni. Látja, hogy mindenkitől elhagyatva, elkeseredett párviadalba bonyolódott, mely alatt az ellene föllázadt természet testének minden likaesain kitör s fölötte legyőzhetetlen hatalmat gyakorol. Meztelenül s elnyomorodva veti oda végre magát a hajótörésből megmentett ezen piszkos maradékra. Eszét már csak arra fordítja, hogy élvezeteibe valahogy belevesse a végtelen képzetét, hogy ez fokozza mohóságát, szaporítsa durvaságát s hogy aztán olyan nélkülözhetetlenségeket keltsen föl, amelyeknek a föld kerektségét kész legyen fölláldozni. És ekkor a homoktenger a feje fölött csapott össze.

A női betegségek gyógyítása.

A szeméremtest (vulva) gyulladása. Okozhatják: tisztátalanság, bélférgek, a nemi szervek kóros váladéka, sérülés (pl. közösülésnél történt gátrepedés), de leggyakrabban a kankó. A szeméremtest megduzzad, kipirosodik, viszket, fáj, a beteg járni sem tud, a váladék bőséges, a vizelés fájdalmas.

Fődolgoz a tisztántartás és az előidéző betegség kezelése. Langyos ülőfürdők, hideg borogatások, esetleg ólomvizzel vagy 2%-os karbololdattal, lemosás 3%-os bóroldattal, 50%-os alkohollal. Bórkenőcs, éjjelre vatta a szeméremtestbe, nappalra hintőpor. Öblítőszer az V. csoportból.

A szeméremtest viszketése. (*Pruritus vulvae*.) Okozhatják: cukorbetegség, a belső nemi szervek kóros váladéka, soorgombák, önfertőzés, gyulladás, bőrtúltengés, edénytágulat.

A szeméremtest szőreit leborotváltjuk, a szeméremtestet langyos vízzel, szappannal, 50%-os alkohollal, 3%-os bóroldattal mosogatjuk. Esetlegesre arg. nitric., mesotan. Kenőcsök: cocain, menthol, xeroform. Esetleg sebészi kezelés. Nappalra hintőporok.

A szeméremtest fekélye. (*Ulcus rodens vulvae*.) Széteső, bőrtúltengéssel járó fekély, amely a végbelet és a hüvelyt is átmarhatja. Fehérfolyást, majd maró, évs folyást is okoz.

Hüvelyöblítés, ülőfürdő s esetleg sebészi műtét szükséges.

A szeméremtest túltengése. (*Hypertrophia, elephantiasis*.) Önfertőzés is okozhatja. Kezelése sebészi.

Szemölcsdaganat. (*Papilloma*.) Hegyes bütyök. (*Kondyloma acuminatum*.) Kankó vagy egyéb bőrizgatás következményei. Kezelése sebészi, olykor azonban Sabina stb. kenőcs is elegendő. A hüvely- és méhnyakhurut is kezelendő.

Rostos daganat, husdaganat, tömlős daganat. (*Myoma, fibroma, sarkoma, kysta*.) Kezelésük sebészi.

A szeméremtest rákja. (*Carcinoma vulvae.*) Fekélyszerű, gyorsan széteső, bűzös, sárgás daganat. Viszketés, vérzés, eves, sárgásvöröses nyákfolyás jellemzi. Kezelése sebészi.

Vérgyűlés, vérrögesedés a szeméremtesten. (*Haematoma, thrombosis vulvae.*) Bóralatti érrepedésből (leginkább szüléskor) származó, sokszor ökölnyi sötétkék, később zöldessárga daganatok. Nyugalommal, hideg borogatásokkal kezelendők. Sebészi feltárás ritkán szükséges.

Gátrepedés. (*Ruptura perinei.*) Részleges gátrepedésnél hüvelyhurut, hüvelyfal- s esetleg méhsülyedés támad, teljes gátrepedésnél pedig a székelés és szelek visszatartatlansága áll be. Sebészi varrással kell a repedést megszüntetni.

A hüvely elzáródása. (*Atresia vaginae.*) Gyógyítása sebészi.

A hüvely szűkülete. (*Stenosis vaginae.*) Lassu, fokozatos tágitással vagy műtétrel gyógyítandó.

Hüvelygyulladás. (*Kolpitis.*) Okozhatják: heveny fertőző betegségek, bélférgek, kankó, továbbá tamponálás, pessarium, önfertőzéshez használt tárgyak (gyertya), méhgyűrűk. Jellemzik: viszketés, folyás, fájdalmak. A hüvely nyálkahártyája vörös, kékes lesz.

Heveny kankós eseteknél csak a szeméremtestet szabad mosogatni desinficiens szerekkel, idült eseteknél azonban hüvelyöblítést végzünk (V. csoport szereit). Nem kankós eseteknél elegendő glicerínbe vagy bórsavoldatba, vagy timsósvízbe mártott vattatampon, de néha itt is a fenti szerekkel való hüvelyöblítés szükséges.

Hüvelygörcs. (*Vaginismus.*) Az esetleges gyulladások külön kezelendők. A félelemből származó hüvelygörcs psychikailag kezelendő. Sebészi metszés vagy tágitás ritkán szükséges.

A hüvelyrák. (*Carcinoma vaginae.*) tünete vérzés, genyes folyás, fájdalom. Rosszabb a méhráknál. Kezelése sebészi.

A hullóhártya daganata. (*Chorionepithelioma s. deciduoma s. synkytioma malignum.*) Sötétkék vagy feketés, vérzékeny daganat. Kezelése sebészi; a vérzéseket haemostaticus szerekbe mártott tamponokkal állítjuk meg.

A méh torzképződései, fejlődési rendellenességei. A méh hiánya (*defectus uteri*), csökvényessége (*uterus rudimentarius*), gyermekies elmaradottsága (*hypoplasia, uterus infantilis*), a kettős méh (*uterus duplex*), az egyszarvu méh (*uterus unicornis*), a kétrekeszü méh (*uterus bilocularis*), az összetapadt kettős méh (*uterus didelphis*) természetesen nem képezhetik gyógykezelés tárgyát. A méhnyak és méhszáj szűkülete (*stenosis cervicis, orificii uteri*), amely a havitisztulásnál görcsöket, sőt magtalanságot is okozhat, tágitással, metszéssel gyógyítható.

A havivérzés hiánya. (*Amenorrhoea.*) Nincsen havivérzés, ha a méh és petefészek hiányzik, továbbá atresiánál, hypoplasianál (lásd az előbbi pontokat). Elmarad a havivérzés a terhesség és szoptatás idején, a váltóidőben és sinlődéses betegségeknél, Basedow-kóránál, sápkóránál, cukorbetegségnél, hevenyésző fertőző bajoknál, hájkóránál, táplálkozási zavaroknál, az alsótest meghűlésénél, tulságosan hosszú szoptatás után, szülésnél szenvedett nagyobb vérvesztés után és súlyos gyermekágyi betegségek után is.

Ha a petefészek szövete tönkrement, továbbá fejlődési rendellenességeknél a baj nem gyógyítható. Hypoplasianál a méhűrt galvanizáljuk. Elzáródásnál sebészi megnyitás. Egyébként az elmaradást okozó betegségek kezelendők. Ajánlatosak a meleg lábfürdők, 40 fok C. hüvelyöblítések, szódafürdők (1 kg. egy fürdőbe) és hashajtók. Minden más egyéb reklámozott szer csupán szédeltetés.

Nehéz havivérzés. (*Dysmenorrhoea.*) Keresztttáji és hasfájdalmak, kólikaszerű tünetek, olykor hasmenés, lázas izgalom, fejfájás, görcs, vértódulás előzi meg s néha orrvérzés, vérköpés, szívdobogás, mellszorongás kíséri.

Kezelendők a méh fejlődési rendellenességei, előrehajlása, gyulladásos betegségei, a méhnyak szűkülete, az idegbajok. Egyébként ágynyugalom, meleg borogatások az alhasra; belsőleg a XIV. csoport szereit.

Nagyfoku havivérzés. (Menorrhagia.) Időnkivüli méhvérzés. (Metrorrhagia.) Ágynyugalom, öblítések vagy hideg vagy 40 fok C. vízzel, hideg ledörzsölések, hidegvizes és ecetes borogatások, belsőleg a XV. csoport szereit. Hideg italok, továbbá alkohol, kávé, tea, testi és szellemi megerőltetés, meghűlés, mértéktelen közöszülés fokozza a bajt. Elvetelés gyakori. Az okozó bajok kezelendők: méhrák, méhdaganat, a méhnyálkahártya, petefészek, méhkürt gyulladása, terhességi bonyodalmak, szívbaj, fűzési máj, idegbajok, a méh hátrahajlása, sápkór, tüdővész, hevenyész fertőző bajok. Könnyű székelésről gondoskodjunk.

Hevenyész méhgyulladás. (Metritis, endometritis acuta.) Tünetei: láz, olykor rázóhideg, gyakori vizeleti inger, alhasi fájdalom, a méh megnagyobbodása, fokozott érzékenysége (huzás érzése), kankós eredetű gyulladásnál genyes folyás is.

Kezelés: Ágynyugalom, hideg borogatások az alhasra, belsőleg csillapítók (vagy végbélkupok), esetleg méhöblítések lepárolt vízzel, 50 %-os alkohollal, kalium-hypermangan oldatával. Később 35 fok C. ülőfürdők 1—2 kg. konyhasóval, hetenként 2—3-szor lefekvés előtt.

Idült méhgyulladás. (Metritis chronica.) Tünetek: Tompa alhasi fájdalmak, nyomás érzése a medencében, huzóérzés lefelé, időnkivüli vérzések, gyakran folyás is, ami viszketést okoz, éget vagy megreked és összehuzódást okoz. Ezenkívül előfordulhat még: étvágytalanság, hányás, székrekedés, vizeleti inger, fájdalmak a hátban, emlékekben s egyéb hystericus tünetek.

Gyógyítás. A méhnyak hüvelyi részének ecsetelése jódtincturával vagy bemetszése; glycerines tamponok; piócák a gáttájjra. Meleg, szénsavas láp-

fürdők. Nyugalom. Az esetleg hátrahajlott méh helyzetétele. Vérszegénység gyógyítása. Könnyű székelésről gondoskodunk. Tartózkodni kell a heves mozgásoktól (tánc, korcsolyázás, tennisz, lépcsőjárás, rázós kocsi) és közösüléstől.

A hüvely és méh süllyedése, leesése. (*Descensus, prolapsus vaginae et uteri.*) Tünetek: Heves alhasi fájdalmak, görcsök, rángások, rosszullet, hányás, vizelési nehézségek, eszméletlenség, húzó- és szagató fájdaImak a kereszt-, ágyék- és lágyéktájékon, véres, nyákos és eves folyás, a külső méhszáj gyulladása s néha hashártyagyulladás.

A beteg fekvő helyzetben a méhet tegyük helyre. Kisebb hüvelyfalleszállásoknál elég a naponkinti glycerines tamponálás, esetleg pessarium, nagyobb süllyedéseknél műtét szükséges. Egyébként ülőfürdők, massage, elővigyázat a gyermekágyban, mint az előbbi pontnál.

A méh kifordulása. (*Inversio uteri.*) Tünete vérzés, ami gyermekágyasoknál halált is okozhat, idült eseteknél tulságos havivérzés és az előbbi pontban felsorolt tünetek. Gyógyítása a méh visszahelyezésétől áll.

Méhdaganat izomsejtekből, kötőszövetből. (*Myoma fibroma uteri.*) Kisebb daganat nem okoz tüneteket. Néha 50 daganat is van a méhben. Nagyobb daganatok felduzzasztják a méhet, székrekedést, vizelési, lélekzési nehézségeket, hashártyagyulladást, szülési és gyermekágyi bajokat, vizenyőt, vérmérgezést, elvérzést okozhatnak. Az izomszövetben fejlődő myoma bő vérzéseket s legtöbbször méhelőrehajlást okoz; a vérzés sötét, kátrányszerű. A nyálkahártya alatti myoma nagy vérzéseket, gyulladást, véres-nyákos folyást, görcsös rohamokat, gyakran meddőséget, elvetélést, elvérzést okoz vagy elvedesésével a beteg életét veszélyezteti. A kocsányos myomák elüszkösödhetnek, széteshetnek s a méhet is kifordíthatják.

A kellemetlenséget nem okozó myomák gyógyítást nem igényelnek. A vérzéseket haemostaticus

szerekkel, tamponálással, hideg vagy 40–50 fok C. irrigálással s a méhtáj hideg borogatásával csillapítjuk. Egyébként sósfürdők, fertőtlenítőszerekkel való irrigálás vagy műtét.

Méhrák. (*Carcinoma uteri.*) Tünetei: a havi időn kívüli vérzés s a vérzések közben bő, genyes, bűzös folyás. A vérrel viz vagy savószerű váladék is folyik ki. Ha a rák a hólyagra is áttért, akkor ott hurutot, vizeleti ingert, égetést okoz; a vizeletben geny is található. Ha pedig a méhtestet és a hashártyát is megtámadja, akkor furó, szuró fájdalom áll be, ami a combokba is kisugárzik. Később kereszt-, ágyék- és lágyéktáji fájdalmak, étvágytalanság, hányás, álomkóróság, kimerültség, látási zavarok, fejfájás, fehérje-vizelés, huyvérűség, vizenyős duzzanat, nyomási érzékenység is fordulhat elő. A kezelése sebész.

Idült méhürgyulladás. (*Endometritis chronica.*) A méhür nyálkahártyájának tultengéses megbetegedése. A hurutos alaknál üvegszerű nyálka ürül ki, ami hámilást okoz a hüvelyben. Más alakoknál erősebb havivérzés, göresök és folyások fordulnak elő; a kankós alaknál geny ürül ki.

Először általános kezelés: a székelés javítása, erősítő-kúra, jó levegő, fürdők. Azután esetleg helyi kezelés: hüvelyfecskendés sós vagy alkálikus vizekkel, kalium carbonicum 3%-os oldatával, továbbá szondázás, tágitás, kikanalazás.

Méhnyakgyulladás. (*Metritis colli, endometritis cervicis.*) Leggyakrabban kankós fertőzés okozza. Állandó, bő, genyes, esetleg savós nyákos folyás jellemzi. Idült eseteknél a méhtest megnagyobbodik, a méhnyak megvastagodik. A méhszáj gyakran felmaródik. (*Erosio.*) Ezenkívül a medencében nyomás érzése, vizeleti inger, székelési nehézség, a hirtelen leüléskor kellemetlen érzés, a közösülésnél fájdalom és vérzés is fordulhat elő.

Gyógyítás. Edzés faecettel, jódtincturával, esetleg bemetszés vagy égetés Paquellinnal.

A méh tulságos előrehajlása. (*Hyperanteflexio uteri.*) Lehet veleszületett vagy fejlődési hiba s a kereszttsonti méhszalagok megrövidülésének következménye. Vizelési nehézségeket, görcsös havivérzést, méhnyákhártyagyulladást, magtalanságot okoz.

Gyógyítás. Massage, 40–50 fok C. vízzel való irrigálás, sós ülőfürdők, hashajtók, gyomorjavítók, a méhnyak fokozatos tágitása, esetleg műtét, kikanzalazás.

A méh hátrahajlása. (*Retroflexio uteri.*) Tünetek: kereszttsági, derék- és alhasi fájdalmak, tulságos havivérzés, méhgyulladás, magtalanság.

Kezelés. Thure-Brandt-massage, pessarium, műtét. Gyermekekágyasok elővigyázatból oldalt feküdjenek, vizeletüket ne tartsák vissza, könnyű székelésről gondoskodjanak s a 2. héttől kapjanak befecskendéseket (1 kávéskanál timsó, 2 evőkanál borszesz 1 liter vízre). A terhes méh hátrahajlása orvosi beavatkozást igényel.

A méhkürt (tuba, salpinx) gyulladása. Tünetei: láz, alhasi fájdalom, néha csuklás, hányás, felfuvódás.

Hevenyész eseteknél ágynyugalom, hideg borogatás az alhasra, belsőleg fájdalomcsillapító-szerek. A vérzés csillapítását lásd a méhdaganatnál. Kankós eseteknél a rendes kankókezelés. A lázas tünetek elmúltával forró sósfürdők, esetleg műtét.

Méhenkívüli terhesség. (*Graviditas extrauterina.*) Tünetek: méhfájdalmak, duzzanat a méh mellett, belső vérzések, a hullóhártya ürülése és hashártyagyulladás tünetek. A műtét sürgős.

Petefészekgyulladás. (*Oophoritis.*) Tünetek: láz, a combokba kisugárzó alhasi fájdalom, néha csuklás, hányás, felfuvódás, nyomási érzékenység; a petefészek duzzadt, néha bő havivérzés jelentkezik. — A gyógyítást lásd a méhkürtgyulladásnál.

Petefészekdaganatok. (*Tumores ovariales.*) Nagyobb daganatok a légzőszervek és gyomor működését és a vérkeringést, havivérzést zavarhatják s esetleg hasvizényt okozhatnak. A kocsányos daga-

nat hányást, csuklást, felfuvódást, ájulást és bél-elzáródáshoz hasonló tüneteket okozhat. — A gyógyítás sebészi.

A méhkörüli kötőszövet gyulladása. (*Parametritis*.)
Tünetek: láz, rázóhideg, rosszullét, méhtáji fájdalmak; idült eseteknél a méh körül nagy, kemény daganatok észlelhetők; a megtámadott kötőszövetben izzadmány képződik; ezenkívül fájdalmas székrekedés, vizeletrekedés, genyes és véres vizezés, bő havivérzés és a medencében nyomás érzése is észlelhető.

Hevenyész eseteknél ágynyugalom, hideg borogatás az alhasra, csillapító-, hashajtószerek, tápláló diéta. Idült eseteknél forró irrigálás, meleg sófürdő, tamponálás, massage, meleglég-kezelés.

Terhesség idején ártalmas a fűzőviselés, a megerőltetések, a túlságosan meleg vagy hideg fürdő, székrekedés. Az utolsó hetekben hordjon a nő haskötőt. Sétáljon minden nap. Makacs hányás esetén jégbehűtött tej vagy tea és nyugalom.

Gyermekegyes kezelése. A külső nemi részeket naponta kétszer lemoszuk. Rendes szülés után másnap adjunk beöntést, két napig folyékony táplálékot. Öt napig feküdjék hanyatt a beteg; vizelésre gond fordíttassék. A 14. napon fölkelhet a nő.

Rángógöres. (*Eklampsia*.) Kezelendő a vesebaj, tejdiéta, izzasztás, vizelethajtók. Egyébként csillapítók, hosszas melegfürdők, konyhasós injectiók, izzasztó begöngyölések.

Emlőgyulladás. (*Mastitis*.) Ajánlatos az emlőknek alkoholos vízzel való mosása. Bimbósérüléseknél jó 3%-os bóroldattal is mosni s hegesztőporral behinteni. A megrekedt tejet ki kell szivatni. Egyébként az emlőt felkötjük, hideg borogatást rakunk reá vagy 30%-os alkoholos kötést. Könnyű székelésről gondoskodjunk.

Gyermekegyi méhgyulladás. (*Febris, pyaemia puerperalis*.) Erősítőkura, tej, bor, konyak, pezsgő, tea. Injectiók, lázkezelés.

ség,
önfe
hájl
cuk
lök
meg
Sim
lába
meg
Néh
s em
Vál
—
mél

lem
levá
két
jék

gön
37-
26-
óra

mel
eleg

(A
nap
két
fol
50

Meddőség. (*Sterilitas.*) Okai lehetnek : ideggyöngeség, sápkór, általános sinlődés, hysteria, fehérfolyás, önfertőzés, tulságba vitt közösülés, izgató táplálékok, hájkór, méhszükelet stb. A férfi részéről: herebaj, cukorbetegség stb. Ha a hüvely görcse következtében lökődik ki az ondó, akkor a közösülést hátulról kell megkísérelni s utána a nő maradjon az ugynevezett Sims-féle fekvésben, vagyis feküdjék oldalára, a lábait huzza föl s karjait kinyújtva fektesse le.

Váltóidő. (*Klimakterium.*) A negyvenes években megszűnik a fogamzóképeség s elmarad a havivérzés. Néha azonban néhány hónap mulva újra megindul s emésztési zavarok, fejfájás, szédülés, idegesség áll be. Váltóidőben minden vérzés gyanus a méhrákra. — Gyakori fürdés, hashajtók, rendetlen vérzésnél méhkaparás.

Gyermekápolás.

Az újszülöttet megfüröszttése után olajjal is jó lemosni; azután nem füröszttjük a köldökzsinór leválásáig. A szoptatást másnap is lehet kezdeni; két hétig kétóránként, azután három óránként szoptják a gyermek.

A koraszülöttet melegben kell tartani, vattába göngyölni, melegítő-palackokkal melengetni, gyakori 37—40 fok C. fürdöket adni neki. A szoba hőmérséke 26—28 fok C. legyen. Éjjel is szoptatni kell két-három óránként.

A köldökzsinórt minden nap kötözni kell. A gyermek pólyája ne legyen szoros, a lábainak legyen elegendő helyük s a kezeit hagyjuk szabadon.

Az egészséges újszülött átlagos súlya 3—3.5 kg. (A fiúk rendszeren súlyosabbak a lányoknál.) Az első napokban ez a súly 15—20 dekával esökkenhet, de két hét alatt rendszeren pótlódik s az első év végéig folyton emelkedik. A fiúk testének átlagos hossza 50 cm., a lányoké 49 cm.

Maga az anya szoptassa a csecsemőjét; ez által nemcsak a csecsemőnek használ, hanem magát is megóvjá a szülés káros utókövetkezményeitől. A nagy gyermekhalandóságot kivált a mesterséges táplálás okozza. Ha azonban az anya nyavalyatörős, tüdővésztes vagy egyéb fertőző baja van vagy láza s némelek szerint, ha hysteriás, nagyon gyöngé vagy vérszegény, akkor ne szoptassa a gyermekét. Havivérzés, emlőgyulladás nem ok a szoptatás abbahagyására. Jó dajka hiányában felére vagy harmadára higitott sterilizált tehéntejjel tápláljuk a csecsemőt. Nincs olyan étel, ami a szoptató nőnek tiltva volna. Eleendő 6—8 hónapig szoptatni a gyermeket. Az elválasztás 3—4 hétig tartson s úgy történjék, hogy az egyik szopás helyett huslevest adunk neki tápiókával. (A levesbe ne tegyünk fűszert s a zsirt szedjük le róla.) Ha ezt megszokta a gyermek, akkor a következő héten a másik szoptatás helyett tehéntejet adunk neki kétszersülttel. A harmadik héten megint elhagyunk egy szoptatást s helyette árpakávéát adunk, majd tejbefőtt darát vagy tápiókát, később áttört főzeléket (zöldborsót, parajt, sárgarépat), azután reggelire és ozsonnára árpakávéát kétszersülttel, délre huslevest tápiókával s áttört főzeléket, vacsorára tejbefőtt tápiókát, éjjelre esetleg tejet teával.

A tej pótszeréül a nyákosfőzet, lisztleves, malátaleves használható. A nyákosfőzetet kétféleképen lehet készíteni. Az egyik mód az, hogy zabdarát forralunk vízben egy óráig s azután sűrű szitán megsűrjük; ennek a főzetnek hidegen nem szabad megkocsonyásodnia. A másik mód az, hogy két evőkanálnyi hámozott zabot félliter vízben megfőzünk s mikor a zab a forró vízben szétpattan, ennek pépjét ugyanannyi forralt tejjel vegyítjük. Lisztlevest csak három hónapos gyermeknek lehet adni; ezt úgy készítjük, hogy a buza- vagy zablisztet meleg vízben 10 percig forraljuk s azután sűrű szitán vagy vászondarabon átsűrjük. A lisztfőzet ugyanugy készül, de nem kell megsűrni. A Keller-féle malátaleves így készül:

50 g
és s
100 g
liter
öntv

sulyi
szab
fuvó
kell
ható
leves
ságo
szék
lunk
édes
tová
keve
calo
adju
póto
prók
a ha
heti
suly
talu
gya
a tá
mer
elgy
adu
kés
táp
gyá
Ha
mél
vize
nem
vag

50 gr. buzalisztet 1 liter meleg vízben fölhabarunk és sűrű szitán megsűrjük ; egy másik edényben pedig 100 gr. Löfflund-féle malátaleveskivonatot kétharmad liter meleg vízben föloldunk s azután a kettőt összeöntve, 5 percig forraljuk.

Ha a mesterséges táplálás alatt a csecsemőnél sulyingadozást (sulycsökkenést) veszünk észre, továbbá szabálytalan hőmenetet, zsirszappanszékletétet, felfuvódást, nyugtalan alvást, akkor a tejet higitani kell vagy forralás előtt lefölnözi. Ilyenkor használhatók a mesterséges táplisztek, tápcukrok, malátalevesek. Ha sulycsökkenést, felfuvódást, nyugtalan-ságot, hőemelkedést, gyakori vizes, turós, nyákos székelést, gyakori zöldes, nyálkás hányást tapasztalunk, akkor fél vagy egész napig csak saccharinnal édesített oroszteát vagy tejet adunk a gyermeknek, továbbá negyedóránként egy kávéskanálnyi sziruppal kevert ricinusolajat vagy kétóránként 0.03—0.05 gr. calomelt. Másnap a rendes táplálék egyharmadát adjuk : lisztlevest, Kufekét : a többi oroszteával pótoljuk, majd pedig később erősen higitott tejet próbálunk meg nyákfőzettel vagy lisztlevessel. Ha a hasmenés, hányás, láz megszűnt, akkor visszatérhetünk a tejre, de egyelőre ne cukrozzuk. Ha nagy sulycsökkenést, normálisan aluli hőmérsékletet tapasztalunk, ha az érverések száma csökken, a hasmenés gyakori, a kisded nyugtalan s a gyomra sem bírja el a táplálékot, akkor vissza kell térni az anyatejhez, mert komoly veszély fenyeget. Ha a kisded úgy elgyöngült, hogy nem bír szopni, akkor üvegből adunk neki, eleinte két óránként 30—30 gr. tejet, később fokozatosan többet. Ha az anyatejjel való táplálás lehetetlen, akkor fehértejet adunk. (Ezt gyárilag állítják elő.) Orvosi kezelés nem mellőzhető. Ha magas lázt, ájulást, hányást, zavart közérzést, mély lélekzést, sulycsökkenést, fehérje- vagy cukorvizeletet veszünk észre, akkor egy vagy másfél napig nem adunk semmi táplálékot, hanem csak oroszteát vagy sóoldatokat. (Heima-John-félet.) Orvosi kezelé-

itt sem mellőzhető. Ha nagy erőfogyást vagy infekció-okozta táplálkozási zavarokat észlelünk, ugyancsak az anyatejhez kell visszatérnünk.

Az emlőn táplált csecsemők tulságos táplálásából keletkező emésztési zavaroknál, amiknek hányás, székrekedés vagy gyakori híg székelés, étvágytalanság, felfuvódás, láz, nyugtalan alvás a tünete: a táplálékot 6—12 órára elvonjuk, csak saccharinos teát adunk s egyéb hashajtókat. Erősebb hasmenésnél bélmosást is foganatosítunk. Ha veleszületett betegség okozza az emésztési zavarokat, akkor legalább 3 hónapig anyatejjel kell táplálni a csecsemőt, azután zsírszegény és hidratdus táplálékra áttérni és a 6—7. hónapban elválasztani. Ha az emlőkben beállott tej pangás folytán állnak elő táplálkozási zavarok, amiket a szoptatás után legott észlelhető nyugtalanság, gyakori hányás, 38.5—39 fok C. láz, elkékülés és híg, zöldes székletek jeleznek, akkor gyomor- és bélmosást kel eszközölni s enyhe hashajtókat adni.

Venereás betegségek.

Kankó, tripper, takár. (*Urethritis gonorrhoeica.*)

A fertőző érintkezés után 3—6 nap múlva a hugycső erősen viszketni kezd, majd világos genyes váladék folyik belőle. Azután égető fájdalom támad, a váladék sűrű, zöldes lesz s kemény foltokat hagy a fehérneműn. A kifolyó genybe vér is vegyülhet. A hevenyészett eset gyógyulása 7—8 hétig tart. Legtöbb esetben azonban (kellő kezelés híján) idültté válik a baj s enyhébb tünetekkel évekig eltart. Ilyen idült eseteknél a fájdalom és bizsergés csekély, de legalább reggel mindig észlel a beteg egy sárga vagy szürkés cseppet a hugycsőnyílásnál, azonkívül a vizeletben fonalak láthatók. Gyakori továbbá a hólyaghurut is. A női kankó egyik jelensége a szeméremtest gyulladása (55. lap), amelynél a beteg a fertőzés után 2.—3. napon viszketést érez, a szeméremajkak duzzadtak,

piros
ket i
a fer
kank
okozz
A ka
Idült
a hu
udva
daga
azok
szóltu
infici

Mind
(nem
ellen
csilla
vagy
salol,
az id
a rag
ártal
italol
port
oldal
befec
gadó
Az c
esab

előtt
azt,
(syp
legze

nem
eset

pirosak, nyálkásak; a kifolyó váladék a környéket is izgatja, fölmarja. A húgycsőben egyébként a fent vázolt tünetek észlelhetők. A hüvelyben a kankó forróság, teltség, nehézség, fájdalom érzését okozza; genyképződés, vörös duzzanat is észlelhető. A kankó a méhre és ennek függelékeire is áttérjedhet. Idült eseteket a genyes méhfolyás, üvegszerű nyálka a húgycsőben, kiterjedt felmaródások és a méhszáj udvarának vörössége jellemez; gyakoriak a szemölcsdaganatok a hüvelyben és a végbél körül, valamint azok a gyulladások, amelyekről a női betegségeknek szólunk. A kankós váladék a végbelet és a szemet is inficiálhatja.

A hevenyész kankónál pihennie kell a betegnek. Minden megerőltetés (tánc, lovaglás) és izgalom (nemi izgalom is) kerülendő. A fájdalmas merevedések ellen hideg borogatások vagy lemosások, belsőleg csillapítószer. A vizeletrekedés esetén belső szerek vagy katheter. A fájdalmak csillapítására aspirin, salol, esetleg végbélkupok. Ugy a hevenyész, valamint az idült kankónál is tilos a közösülés (nem csupán a ragályozás, hanem a baj elmérgesedése miatt is), ártalmasság továbbá a fűszerek, a szeszes, szénsavas italok, kávé, tea. A gyógykezelés belsőleg a XI. csoport szereivel, külsőleg pedig az V. csoportbeli szerek oldatának befecskendésével történik. Napjában 4–5 befecskendést kell végezni, 8–10 deci oldatot befogadó fecskendővel. A befecskendés előtt vizelni kell. Az oldat 2–5 percig maradjon a húgycsőben. Makacsabb esetek orvosi kezelésre szorulnak.

Puha fekély vagy sánkér. (*Ulcus molle.*) Mindenekelőtt tisztáznunk kell a legfontosabb kérdést, vagyis azt, hogy mi a különbség a puha és a kemény sánkér (syphilis) között. Ezért itt egymásmellé állítjuk a jellegzetes különbségeket.

Puha fekély. A puha fekélyből nem lesz syphilis, nem is rokon azzal.

A puha fekély baktériuma csak a fertőzés helyén és esetleg annak környékén pusztít, de a vérbe nem hatol.

Az egyszer visszafejlődött puha fekély többé bajt nem okoz, noha újabb fertőzés ellen nem biztosít. Mindig látható forradással gyógyul, de kemény fekély sohasem lesz belőle.

A fertőzés után 2—4 nap múlva a szemérem ajkon, gáton, hüvelyben, hügyesőben stb. pattanás vagy csomó képződik, ami kezdetben sárgásfehér, később sárgászöld és genyertartalmu. A fölpattant fekélynek széle vöröses-sárga, duzzadt, alapja szalonnás.

A puha fekély mindig elpusztítja az irhát. Az alapja bőven genyes, szalonnás és ha a genyet letöröljük, egyenetlen felszínű alapot találunk, amely puha vagy tömött. A puha fekély majdnem mindig többszörös, összefoglaló.

A puha fekély széle élesen metszett és alá vájt, fereke egyenetlen, kirágott. Alapja puha vagy tömött, de a tömörség határai elmosódtak.

A puha fekély sajgó fájdalmat és forróságot okoz. A fájdalom olykor igen nagy és messze kisugárzik. A viszketés is nagyfokú.

Kemény fekély. A kemény fekély a syphilis legjellegzetesebb tünete.

A kemény fekély mellett vagy után napok, hetek, hónapok múlva lépnek föl a syphilis többi tünetei és szövődményei, még abban az esetben is, ha a bajt higanyos vagy jódos kezeléssel elnyomni próbálták.

A fertőzés után 2—6 hét múlva nőknél a szemérem ajkon, gáton hüvelyben hügyesőben stb. hólyagocska keletkezik, ami 2—3 nap alatt fekélyé válik duzzadó szélekkel, gyulladós fenékkal, szalonnás, genyes váladékkal. Ez a fekély azután elmulik, de a vért megfertőzi.

A kemény fekély mindig az irhában ülő daganat, lapos, lencseforma, kissé csomós, kiemelkedő, ritkán fekélyes, legfőlebb kissé fölmaródott.

A kemény fekély sokszor egyenetlen, ritkábban többszörös, sohasem összefolyó.

A kemény fekély széle lapos, élesen határolt, ki-

mart f
vörös
foszlik

A
nincse
az ille

V
fityma
huzós
hólyag
ból ke
még a
dést és
tünete
létét.

H
támad
áll be
kényt
lőzish
gekné
genny
kimer
társfe
gyulla

I
vált h
kuszi
titja
kélye
a bő
(ulcu
s kül
által

jön n
erély
zölt

mart feneke vörös vagy szürkés, sima. A színe barnás-vörös, a felülete sima, olykor fényes, csakhamar kifoszlik, de csak kissé nedvedzik.

A kemény fekélynél sem fájdalom, sem viszketés nincsen. Leginkább többszörös mirigyduzzanat kíséri az illető tájon.

Vigyázzunk a baj megállapításánál arra, hogy a fitymaszükeletnél előforduló gyulladást (ami összehúzószerek alkalmazására elmúlik), továbbá sömörhólyagokat s az ezekből és a makk- és fitymagyulladásból keletkezett kis fekélyeket ne nézzük sánkérnek s még akkor sem állapítsunk meg sánkért, ha üszkösödést észlelünk. Figyelembe kell vennünk egyéb jellemző tüneteket (mirigyduzzanat) és a streptobacillus jelenlétét.

Ha a táji nyirokerek és mirigyek is erősebben megtámadtatnak, akkor legtöbbször ezeknek *elgenyenedése* áll be, ami lázt is okozhat. Olykor a beteg ágyba feküdni kénytelen, noha maga a fekély már elmúlt. Tuberkulózisban, görvélykórban, syphilisben szenvedő betegeknél a táji mirigyek sorban elpusztulhatnak, hetekig gennyedhetnek és sipolyok maradhatnak utána. A beteg kimerül, lesóványodik. Egyéb szövődmények, illetőleg társfertőzések: syphilis, orbánc, üszkösödés, mirigygyulladás, diphtheria stb.

Egy sánkérből köröskörül igen sok támadhat, kivált ha a bajt elhanyagolják. A sánkér sokszor továbbkuszik (ulcus serpiginosum) s tovaterjedésében elpusztítja a far- és lágyéktáj bőrfelületét is. Máskor meg fekélyes üregeket idéz elő (ulcus cavernosum), amelyek a bőrt tönkreteszik. Ezenkívül van egy genyes alak is (ulcus phlegmonosum), amely gyulladással és lázzal jár s különösen tánc, lovaglás, tenniszezés, közösülés stb. által elmérgesített szelid sánkérből szokott kifejlődni.

A sánkéros beteg feküdjék le, de legalább is kerüljön minden heves mozgást. Fontos a sebnek gyors és erőleyes kitisztítása és pedig kellő fagyasztás után eszközölt kivágással, vagy pedig egyezrelékes sublimátoldat-

ba mártott vattával eszközölt erős kitörléssel. Azután tegyük rá jodoformot vagy ennek pótszereit s kössük be. A kötést másodnaponként változtassuk. Ha fekély kitisztult, akkor csak 10 %-os bőrkenőcsöt vagy $\frac{1}{4}$ %-os kénsvavas rézoldatot teszünk rá. A hugycső bensejében támadt sánkernál a jodoformot emulsióban vagy pálcikákban juttatjuk a bántalmazott helyre. Űszkösödésnél, üreges sánkernál sebészi kezelés. Nagyfoku vizenyőnél hideg borogatások. Idült sánkernál kenőcs a IV. csoport szereiből és hegesztőpor a III. csoportból.

Bujakór. (*Lues, syphilis.*) Kezdeti időszak. A szerzett syphilisnél a fertőzés helyén 2—4 hét múlva jelenik meg a kemény fekély (lásd a 68. lapon), amely se nem fáj, se nem viszket s néhány nap múlva eltűnik. Ez alatt a fertőzés azon a tájon már elszaporodott. Ugy 6—8 hét múlva a fertőzés, gyakran minden fájdalom vagy láz nélkül, a fertőzés táján levő mirigyekbe jut s ezeknek megduzzadását, genyenedését (l. a 63. lapot) idézi elő. Néha a keményedés nagyobb daganatot képez, ami esetleg hónapokra elcsufítja az illető szervet.

Második időszak. A szervezetben megbomlik a nyugalom, *láz, vérszegénység, sápkór, anyagcserebajok* állnak be, a bőrön, nyálkahártyán *kiütések, bibircsek* támadnak, az izom- és csontrendszerben csúzra emlékeztető *fájdalmak, izomgyulladások* lépnek föl, az idegrendszerben és zsigerekben *izgalmi tünetek* észlelhetők. *A mérég az egész szervezetben elterjedt.* Néha iszonyu fej- és csontfájások kinozzák a beteget, rohamosan lefogy, a végkimerülés fenyegeti. Már ilyen első roham is megcsönkíthatja a szervezetet; tönkremehet az orr, szájpadlás, a végtagok, sőt a középponti idegrendszer és az agyerek is megbetegedhetnek s a halál is bekövetkezhetik. Az első roham után hetek, hónapok múlva több roham is következhetik. Ebben az időszakban legveszedelmesebb a baj a ragályozás tekintetében is. Ilyenkor jelennek meg a tarkón, hónaljban a mirigyduzzاناتok, az arcon, törzsön, végtagokon a halványrózsaszín vagy rozsdabarna szeplők, melyek rázóhideg-

gel jön
elhalal
támad
vértel
lépduz
ban, i
hártya
gumm
padon
májdu
elfaju
dása
tünet
megk
szaka
nul.
fájás
deliri
szerü
külö
része
válta
rülés
agy
tüne
ban
rinc
sorv
koro
zav
tépe
ülő

két
terj
vag
ker
less
nel

gel jönnek s 1—2 óra, néha 1—2 hét vagy hónap alatt elhalványulnak. A homlokon genyhólyagos kiütések támadnak (Venus koszorúja). Előfordulhat a vészes vértelenség, anaemiás szívzörejek, orrvérzés, szédülés, lépduzzanat; továbbá fájdalmas duzzanatok az inakban, ízületekben magas lázzal; izomsorvadások, csont-
hártyagyulladások duzzanattal és elgennyedéssel, gummás átfuródások az arcesonton, a kemény szájpardon, gégeben, hörgőkben, légcsőben; nemkülönben májduzzadás, sárgaság, májsorvadás és keményítősfelfajulás; a mandulák és a pajzsmirigy megnagyobbodása és gummás elfajulása; a tüdő syphilise sorvadási tünetekkel jár; a syphilitikus verőerek megvastagodnak, megkeményednek, összenőnek, néha kitágulnak, szétszakadnak; a vese syphilise fehérjevizelésben nyilvánul. Az agy syphilise részéről a csillapíthatatlan fejfájás, álmatlanság, éjjeli izzadás, szédülés, kábulás, delírium, félelem, életuntság, hányásinger, gutaütésszerű rohamok, nyavalyatörésre emlékeztető görcsök, különféle hűdések említendők, a gerincagy syphilise részéről pedig fájdalmakat, fonák érzéseket, különféle váltakozó hűdéseket és gyakran féloldali gerincagyi sérüléseket tapasztalunk; ide tartozik az idült gummás agyvelőburokgyulladás (kevésbé kifejezett bénulási tünetek, hólyagzavarok, érzési izgalmi tünetek a hátban és környékeken), továbbá az idült bujakóros gerincvelőgyulladás, amely érmegbetegedésekhez, velő-sorvadáshoz (tabes) vezet, valamint a gerincagy bujakóros hűdése (görcsös hűdés, fokozódó inreflex, érzésszavarok). A környéki idegrendszer részéről zsábaszerű, tépő, cikázó fájdalmak támadnak a bordákban, ülőidegben, combokban stb.

A syphilis okozta kiütések (syphilidek) minden kétséget eloszlató jelei e betegségnek. Ezek gyorsan terjedő, nem viszkető, nem fájó vérgyüledékes *foltok* vagy apró, kiemelkedő *bibircsek*, amelyek sokszor kikerülnek a figyelmet; néha azonban genyhólyag, fekély lesz belőlük, amelyek égetnek, viszketnek, nedvedzenek, elgennyesednek, összefolynak. A fejen hajhullást

okoznak, a nyakon hálószerű nyomokat hagynak (Venus nyakéke). A genyhólyagos syphilidek néha olyan aprók, mint a bárányhimlő, míg a nagyobbak lencseformájúak s összefolynak (impetigo syphilitica). A bibircsek néha kásaformájúak (lichen), néha nagyra nőnek (condyloma latum). A rendetlen, vagyis genyhólyagokká (pustula) váló syphilidek súlyosabb eseteknél mélyre hatolnak és nagyfoku sorvasztó lázzal járnak.

A borsónyi vagy nagyobb rozsdavörös göbök a II. szakban ritkák; bubos és piszkosbarna alakot (ekthyma, rupia) különböztetünk meg. Az előbbi mélybenyuló, élesen határolt genyedés, kissé kiemelkedő szélekkel s a fenékén tenyérforma fekélyvel; az utóbbinál a rozsdavörös göbön hólyag van, amely csakhamar besüpped, elvarasodik s körülötte sok új genyhólyag keletkezik; ez az utóbbi ritkább, de súlyosabb alak, hónapokig eltart, lázt, kimerülést, sinlődést s olykor halált okoz. — A gummás syphilidek is ritkák a II. időszakban. Ezek mézgaszerű mogyoró-, dió- vagy tojásnagyságu széteső daganatok, amelyek idővel fájdalmat okoznak s néha maguktól elmulnak, néha meg kifeléyesednek, szürkéssárga nyúlós folyadékot eresztenek s azután tölcsérforma fekély marad utánuk. A széteső gummák az illető szervnek (orr, ajak, szájpadrás, mandula, nyelv, gége, szív, vese, máj, herék, agy, fej és különféle csontok) megcsorbulását, szétrepedését, megcsorbulását, elpusztulását okozhatják.

Harmadik (késői) időszak. Ez a szak a fertőzés után 3—4, sokszor 10—15—20 év múlva kezdődik, de egészen el is maradhat. Ebben a szakban a fertőzés már nem olyan veszélyes. A tünetek lassan, észrevétlenül, szabálytalanul fejlődnek, tartósabbak s nem minden káros nyom nélkül gyógyulnak. Külsőleg bibircsekben és gummákban nyilvánul a syphilis, úgy a bőrön, mint a nyálkahártyán; a foltos syphilidek ritkábbak. Az általános zavarok közül a lázt, sinlődést, vértelenséget említjük föl, amelyek sokszor halálos kimenetelűek.

A
leteket
vastag,
vékony
a körm
ajkako
zsugori
szétmo

Eg
feltart
Az izü
féle fáj
mányo
sokat,
dások
fájdalm
elhalás
homlo
ki, a
olykor
fődetle
láthat
nyomá
évekig
az elh
követk

A
dása k
csonttr
kar-,
beteg
eltörök

A
mig e
gumm
hol ha
makk
sipoly
nyéké

A towaterjedő bibircsek és fekélyek óriási bőrterületeket pusztítanak el, a helyükön különböző színű, vastag, göröngyös hegedések, vagy sorvadásosan megvékonyodott bőr marad; a fej örökre megkopaszodik; a körmök leesnek; az arcon, homlokon, orron, fülön, ajkakon sorvadási foltok, roncsoló fekélyek, összezsugorító, elcsufító hegedések képződnek, a fül, orr, ajak szétmorzsolódik, a nyelv elrothad, a szemek elpusztulnak.

Egyéb fertőzés, elgennyedés, üszkösödés, orbánc, feltartóztatatlanná, életveszélyessé teheti a bajt. Az izületekben, izmokban, csontokban zsábák, csúfféle fájdalmak, működési zavarok támadnak, az izzadásmányok fekélyeket, ezek meg köszvényyszerű eltorzulásokat, összehúzódásokat okoznak; csontthártyagyulladások és gummák következtében a csontok borzasztó fájdalmak között elüszkösödnek, szétmállanak; az elhalásnak nagyobb csontok is ki vannak téve; a homlok- és falsontokból nagyobb darabok eshetnek ki, a kemény burok (dura mater) is elfekélyesedik, olykor nagy hézagok támadnak, az agy és gerincagy födetlen lesz, a homloköböl megnyílik s a lüktető agy látható lesz. A mélyen fekvő gummák a koponyában nyomást, furó, tépő, fájdalmakat okoznak és kitörnek, évekig tartó csontsípoly és büzös gennyedés támad; az elhalt csontok gennyedéséből orbánc, mérgeződések következhetnek be, halálos kimenetellel.

A láb- és kézcsontok gummás csontthártyagyulladása következtében a duzzanat kifekélyesedik s egyes csontrészek kiesnek, egyes tagok megrövidülnek. A kar-, borda- és combcsontok törékenyek lesznek (a beteg lehajlik s eltörik a bordacsontja; emel valamit, eltörik a karja, stb.).

A máj és sziv syphilise is észrevétlenül fejlődik, míg egyszer csak minden előjel nélkül, megtörténik a gumma áttörése és beáll a halál. A végbél syphilise hol hasmenéssel, hol székrekedéssel és székelési fájdalmakkal jár; a széket olykor véres, genyes, büzös; sípolyok, üreges járatok is támadhatnak a végbél környékén; a gennyedő fekélyek és duzzanatok néha el-

egész irodalma van, de új dolgot egy szerzőnél sem találunk a gyógyítást illetőleg. Sokan leszólják Lindewiesét, pedig ott sem üznek ám szemfényvesztést. A saját gyakorlatunkban elért eredmények alapján tehát a therapiát a következő pontokba foglaljuk össze: 1. higany (belsőleg), 2. jód (szintén belsőleg), 3. antidyskraticus szerek, 4. izzasztók (esetleg begöngyölésekkel), 5. vérjavító roborantiák, 6. szomjaztatás kisebb mértékben. Ezzel a kurával még eddig minden syphilitikus betegen segítettünk. A magukat »vérgyógyítóknak« hirdető kóklerek maszlagjainak ne üljünk fel, mert ezek az egyének rendesen hebegőkké válnak, ha kérdőre vonjuk őket, hogy hát voltaképen mikkel is szokták ők a vért »gyógyítani«. A vérgyógyítás ugyanis sokkal nagyobb feladat, semhogy azt beoltással, bedörzsöléssel meg lehetne oldani, vagy pláne holmi hashajtó-teákkal az egész véráramlomány kicserélését elintézni!

Nemi ideggyöngeség. *Neurasthenia sexualis.* Ennek a rendkívül elharapózott bajnak leggyakoribb oka a nemi élvezetek túlságba vitt gyakorlása és az ivarszervekkel való visszaélés. A nemi kicsapongások (önfertőzés, bujálkodás, perverzitások) a centrum ingerlékenységének csökkentését okozzák. Innen van az, hogy némely férfi a feleségénél nem talál élvezetet, hanem csak kéjnőnél s annál is sokszor csak természetellenes módon. Minthogy betegségekről beszélünk, föl kell említenünk a nemi kihágásokból fejlődő paraesthesiának két gyakori fajtát: a sadismust és masochismust, amelyek a nemi ideggyöngeség megnyilvánulásai. A sadista (nő vagy férfi) csak úgy talál élvezetet, ha a másik féllel kegyetlenkedhetik, a masochista pedig akkor, ha ő rajta kegyetlenkedik a másik fél. Ez a kegyetlenkedés verésből, ostromozásból, szurkálásokból, olykor ölésből áll. A nemi élvezetekkel való visszaélések utóhatásai igen szomorúak; egyiket úgy elgyöngítik, hogy a nő pusztá meglátása teljes élvezetet okoz neki, míg a másik képtelen lesz a házasság élvezésére, sőt sokszor az ugyanazon-

neműe
pedig
ország
sporto
faktor
honfiu

A
többsz
való v
gyakor
bűn a
ból is
az oly
fogam
fajtája
vényé
hitves
is és
napjai
szeret
tartan
igen f
is, ak
súlyos
a me
katho
szóla
a leg
kötel
kimor
sége
a hit
elfoga
nehez
csak
is a
okoz
Teki
hogy

neműekkel való fajtalankodásra vetemedik. Minthogy pedig a perverz módokon való élvezés elterjedése az ország elnéptelenedését eredményezi: ezen sátáni sportok ellen úgy társadalmi, mint erkölcsi és vallási faktorok sorompóbaállításával is küzdeni igen fontos honfiúi kötelességünk.

Amint mondtuk, a nemi neurastheniának legtöbbször a nemi élvezetekkel s a nemi szervekkel való visszaélés az oka. Ezen visszaélések között — gyakoriságánál fogva — az Onan királyról elnevezett bűn a legveszedelmesebb, amely ellen hazafias okokból is kötelességünk küzdeni. Onanizmus alatt értjük az oly módon végrehajtott nemi aktust, amelyből fogamzás nem származhatik. Az onanizmus minden fajtája súlyos bűn, mert ellenkezik a természet törvényével, a házasság legfőbb céljával, valamint a hitvesi viszonygyal. Erősen kárhóztatja a Szentírás is és valamennyi szentatya tanítása. Az onanizmus napjainkban erősen grasszál, mert a mai hitvesek szeretnek ugyan élvezni, de gyermekeket táplálni, eltartani nem szeretnek. A praeservativa-készítés ipara igen fölvirágzott s ismerek »jámbor« katolikusokat is, akik nem akarnak arról tudni, hogy ez bizony súlyos bűn. Ha tehát ezeknek nem elég argumentum a megfogyatkozott magyarság iránti kötelesség: a katolikus Egyház egyik nagy tekintélyét, Noldint szólaltatom meg, aki Moralis Theológiájában (melyet a legtöbb szemináriumban tanítanak, a házastársi kötelemekekről (*De debito conjugali*) írván, világosan kimondja, hogy a természetes közlekedés kötelezettsége alól nem ment föl az asszony gyöngesége, mert a hitvesi kötelesség súlyosabb kötelezettség. Az sem elfogadható ok — mondja ő —, hogy az első szülés nehezen ment, mert ezek a nehézségek rendesen csak az első szülésnél szoktak előfordulni. (Különben is a fűzőviselés, tivornyázás sokkal több betegséget okoz asszonyainknak, mint a rendszerű házaselet.) Tekintélyes orvosi szakkönyvek tanítják továbbá, hogy a gyakori fejfájások, fejnymás, kábultság, szé-

dülés, nyugtalan álom, álmatlanság, lesóványodás, gyomorbajok, étvágytalanság, bélbajok, székrekedés (hasmenéssel váltakozva), hólyaggörcs, hólyaggyöngeség, monyító bajok, szívdobogás, impotentia, éjjeli pollutiók, szemgyöngeség stb. mind az onanizmus rendes következményei és a nemi neurasthenia tünetei. Azonban, hogy Noldint folytassuk, nemcsak a praeservatívák s egyéb hasonló célú eszközök használata képez súlyos bűnt, hanem vétkeznek azok az asszonyok is, akik a fogamzást a közösülés utáni irrigálás-sal vagy hüvelykimosással megghiusítani törekszenek. Mindenféle helyzetben és fekvésben szabad a házassági aktust végrehajtani, de arra ügyelni kell, hogy az ondó a méhbe bejuthasson. Az ingerlésnek minden módját megengedi a Moralis Theologia, de a nemzés lehetőségét még indirekte sem szabad meggátolni. Egyik félnek sem szabad a házastársi aktus teljesítését megtagadni, mert ez súlyos bűnt képez. Aki házasságot köt, az gyermekek nemzésére kötelezi magát, mert ez a tisztességes házasság főcélja. Vétkezik tehát az a nő, aki kelletlenül, veszekedve, érzékeltenséget mutatva adja meg férjének a házastársi köteleességet, mert így előmozdítja azt, hogy férje más asszonyokat keressen föl. A házastársi köteleesség teljesítése alól a másik fél formális és bizonyos házasságtörése ment föl. Fölment továbbá az életnek vagy egészségnek súlyos veszélye is (ragályos betegség, halálos veszedelemmel járó szülések), valamint az is, ha a férj nem gondoskodik a család eltartásáról. A kath. házasságjog szerint a házasságkötéstől számított két hónap próbaidőt képez s ezért eme két hónap alatt a felek a házasságot elhálni nem tartoznak. A havibajt követő 15 napon túl a következő tisztulást megelőző 4 napig nem szokott fogamzás beállni. — A nemi ideggyöngeséget orvosilag erősítőkurával, jó levegővel, nyugalommal és tisztességes szórakoztatással gyógyítjuk.

Az „Aster“ egyetemes gyógymódja. Ezekre meg már azoknak a meggyógyult betegeknek a száma,

akik há-
módot
betegek
egészség
próbált
vünk,
meg: sz
irodalor
Hogy
hesse,
nincsen
nem aje
módunk
zatát, h
sos gyó
az a k
összhat
a beteg
találni.
hogy a
előnyei
régí gy
vérszeg
kap, an
az 5 c
hónapo
reagáln
hatásá
igazsá
zetben
az a r
hogy
nincse
soknak
alkalm
tudatt
den k
kapko
ségét

nyodás,
rekedés
gyöngé-
éjjeli
nizmus
tünetei.
praeser-
sználata
asszo-
rigálás-
szének.
házas-
l, hogy
minden
nemzés
gátolni.
esítését
házas-
magát,
étkezik
rzéket-
astársi
y férje
telesség
házas-
életnek
beteg-
lamint
ásáról.
számi-
hónap
oznak.
ztulást
ni. —
val, jó
ztatás-
megy
száma,

akik hálával áldják a napot, amelyen ezt a gyógy-
módot megismerték. Évek óta tehetetlenül kinlódó
betegek 1—2 hónap alatt teljesen visszanyerték
egészségüket, pedig nagyon sokuk mindent végig-
próbált s mindenütt lemondtak gyógyításukról. Köny-
vünk, az »Öngyógyítás« valóságos diadalutatót járt
meg: százával veszik hetenként s ma már a magyar
irodalom legelterjedtebb könyvei közt foglal helyet.
Hogy gyógymódunkat mindenki egyszerre megért-
hesse, kijelentjük, hogy semmi titkos csodaszerünk
nincsen, semmiféle különleges gyógyszer nem adunk,
nem ajánlunk, hanem egyedül abból áll a mi gyógy-
módunk lényege, az képezi a mi sikereink magyará-
zatát, hogy mi az illető betegségnek valamennyi hatá-
sos gyógyszerét egyszerre adjuk a betegnek. Nincs
az a betegség, amely ezen egyesített gyógyítóerő
összhatására ne engedne. S viszont bárhová megy is
a beteg, több orvosságot ezeken kívül sehol sem fog
találni. Ebből láthatja minden gondolkodó ember,
hogy a mi gyógymódunk valamennyi gyógymódnak
előnyeit egyesíti magában. Így például, ha valakinek
régí gyomor baja van, nem emészt, nincs étvágya,
vérszegény, székrekedése van, akkor 44 hatásos szert
kap, amelyek 5 orvosságba vannak összefoglalva s ezt
az 5 orvosságot a beteg mindennap használja egy
hónapon keresztül. Ha tehát egyik-másik szerre nem
reagálna is a szervezete, a többi szer okvetlen megteszi
hatását. Régtől fogva tudományosan megállapított
igazság ugyanis, hogy a rokonhatású szerek a szerve-
zetben előnyösen támogatják egymást. Ezenkívül még
az a nagy előnye is megvan ennek a gyógymódnak,
hogy a mérgező hatású szerek alkalmazására szükség
nincsen. Megjegyezzük, hogy csakis hivatalosan hatá-
sosnak elismert gyógyszereket alkalmazunk, de ezeket
alkalmazzuk valamennyit. Ezeknél fogva a legjobb
tudattal ajánlhatjuk egyetemes gyógymódunkat min-
den komolyan, okosan gondolkodó embernek, aki nem
kapkod és töpreng holta napjáig, hanem az egész-
ségét elsőrendű fontos dolognak tartja.

Felebaráti kötelesség lévén olyan betegeken is segíteni, akiknek nincs alkalmuk Budapestre jönni, szíveskedjenek az illetők bajukat értelmesen, pontosan, részletesen leírni, hogy annak alapján szakorvosaink a kellő tanácsokat megadhassák. A gyógyszereket szakorvosaink rendelvényei szerint, a gyógyszerértárban elkészíttetjük s onnan postán elküldik, ha az illető beteg a szükséges összeget előzetesen megküldi. Gyógyszereket nem tartunk raktáron, tehát utánvételes megrendeléseket nem vehetünk figyelembe. Kóstolókat, próbaadagokat szintén nem küldünk. Több betegségnek vannak közös gyógyszerei; tehát, ha valakinek többféle baja van, akkor némelyik szert csak egy adagban szükséges vennie, ami nagy költségkimérelést jelenthet. Mi ugyanis a drágább szereket is fölveltük a recepturánkba, mert következetesen mindig arra törekszünk, hogy a beteg minél hamarabb meggyógyuljon.

Az orvosi egyetemeken hivatalosan használt gyógyszer-tani könyvek 15 csoportra osztják fel a gyógyszerek összességét. Ugyanis csak 15-féle gyógyhatást lehet megkülönböztetni; tehát minden egyes gyógyszernek e 15 csoport valamelyikébe kell tartoznia.

Mi is tehát az egyes bajoknál használandó gyógyszerek fajtát e 15 csoport szerint jelöljük meg könyvünk fejezeteiben. *Ha azonban valaki e könyvben valamit nem értett meg, szíveskedjék írni az »Aster« szerkesztőségének* (Budapest, III., Nád-utca 1. sz.) és mi készséggel adunk felvilágosítást. (Válaszbélyeg mellékelendő.)

Tájékoztató.

Amint a könyvünkben is olvasható, a mi gyógymódunk saját-
ságát az képezi, hogy a beteg egyszerre használ minden szert, ami
az ő baja ellen hivatalosan hatásosnak állapított meg. Tehát nem
egy szert vesz be pl. 3-szor naponta, hanem 3 orvosságot (ca. 30 szert)
1-szer naponta. Tájékoztatóul itt közöljük a gyakrabban előforduló
bajok kurájának költségeit, természetesen megjegyezvén, hogy a
gyógyszerek árának esetleges későbbi emelkedése folytán az alábbi
összegek változást szenvedhetnek.

Szívbj: 35 szert, 5 orvosságban 157 korona.

Érelmeszesedés: 45 szert, 5 orvosságban 160 korona.

Vérszegénység, sápkór: 45 szert, 5 orvosságban 121 korona.

Cyomorhurut: 45 szert, 5 orvosságban 152 korona.

Bélhurut: 6 szert, 1 orvosságban 32 korona.

Székrekedés: 12 szert, pilulákban 36 korona.

Aranyér: 18 szert, 2 orvosságban 66 korona.

Bélférges: 9 szert, 1 orvosságban 48 korona.

Májbj, sárgaság: 49 szert, 5 orvosságban 152 korona.

Vesebj, vízkór: 35 szert, 5 orvosságban 163 korona.

Hólyagbajok: 39 szert, 5 orvosságban 167 korona.

Hörgőhurut: 36 szert, 4 orvosságban 116 korona.

Asztma: 39 szert, 4 orvosságban 122 korona.

Tüdővész: 54 szert, 7 orvosságban 156—217 korona.

Csusz, köszvény: 36 szert, 5 orvosságban 161 korona.

Cukorbj: 42 szert, 4 orvosságban 124 korona.

Ischias: 49 szert, 4 orvosságban 192 korona.

Neurasthenia: 48 szert, 4 orvosságban 139 korona.

Nyavalyatörés: 49 szert, 6 orvosságban 216 korona.

Idült fekélyek: kenőcs és por 18 szerből 88 korona.

Fagydaganat: kenőcs 12 szerből 30 korona.

Rüh, sömör, viszketegség, szeplő, májfolt: 10—10 szerből álló
kenőcsök 32 korona.

Arccinomitókrém 12 szerből 32 korona.

Görvélykór: 40 szert, 4 orvosságban 121 korona.

Fehérfolyás: 28 szert, 3 orvosságban 92 korona.

Kankó, tripper: 25 szert, 3 orvosságban 92 korona.

Bujakór, lues, syphilis: 54 szert, 6 orvosságban 198 korona.

